

แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายในภาคราชการ

การวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงาน

กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน
กรมบัญชีกลาง
กระทรวงการคลัง

ธันวาคม 2546
ISBN 974-7700-38-7

แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายในภาครัฐการ

การวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงาน

กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน
กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง
ธันวาคม 2546

ISBN 974-7700-38-7

ที่ กค 0416.3/ว 380

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม 6 กทม. 10400

8 ธันวาคม 2546

เรื่อง แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

อ้างถึง 1. หนังสือกรมบัญชีกลาง ค่วนมาก ที่ กค 0510/237 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2537

2. หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0528.3/ว 11 ลงวันที่ 28 มกราคม 2541

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายในภาคราชการ เรื่องการประเมินความเสี่ยง
เพื่อวางแผนการตรวจสอบ

2. แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายในภาคราชการ เรื่องการวางแผนการตรวจสอบ
และแผนการปฏิบัติงาน

เพื่ออนุวัติตามความในข้อ 21 แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบ
ภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2542 และเพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในมีแนวทางการวางแผน
การตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของ
ผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการ ที่ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545 เป็นต้นไป

กรมบัญชีกลางจึงเห็นสมควรยกเลิกมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ
ฉบับที่ 4 มาตรฐานการวางแผนการตรวจสอบและแผนงานตรวจสอบ และคู่มือการวางแผน
การตรวจสอบและแผนงานตรวจสอบ ตามหนังสือที่อ้างถึง 1 และ 2 และให้ใช้แนวปฏิบัติ
การตรวจสอบภายในภาคราชการ เรื่องการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ และ
เรื่องการวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงานนี้แทน รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย
1 และ 2

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้ผู้ตรวจสอบภายในถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสานิต รุ่งน้อย)

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน

โทร. 0-2270-0427, 0-2270-0401

โทรสาร 0-2273-9796

คำนำ

ตามที่กรมบัญชีกลางได้กำหนดมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการ โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545 ซึ่งเป็นการปรับปรุงมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ ฉบับที่ 1 มาตรฐานทั่วไป ให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่ใช้อ้างอิงกันในระดับสากล คือ มาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน (The Professional Practice Standards for Internal Auditing) ของสถาบันผู้ตรวจสอบภายในของสหรัฐอเมริกา (The Institute of Internal Auditor : IIA) โดยได้ขยายขอบเขตงานตรวจสอบภายในให้มีความหลากหลายมากขึ้น กล่าวคือ งานตรวจสอบภายในคืองานบริการที่จะให้หลักประกันที่เที่ยงธรรมและคำปรึกษาที่เปี่ยมด้วยคุณค่าแก่ส่วนราชการ ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมและการกำกับดูแลภายในส่วนราชการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานของส่วนราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง ทั้งนี้ ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้ผู้ตรวจสอบภายในของ ส่วนราชการปฏิบัติตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการที่ออกโดยกรมบัญชีกลางดังกล่าว

ดังนั้น มาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ ฉบับที่ 4 มาตรฐานการวางแผนการตรวจสอบและแผนงานตรวจสอบ รวมทั้งคู่มือการตรวจสอบภายในสำหรับส่วนราชการ เรื่องการวางแผนการตรวจสอบและแผนงานตรวจสอบ ที่กรมบัญชีกลางกำหนดให้ผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการถือปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องยกเลิกและกำหนดใหม่ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการที่ปรับปรุงใหม่ดังกล่าว โดยได้จัดทำแนวปฏิบัติการวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ กำหนดให้ผู้ตรวจสอบภายในจัดทำแผนการตรวจสอบโดยใช้ผลการประเมินความเสี่ยงเป็นสำคัญ กรมบัญชีกลางจึงได้กำหนดแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ

เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนการตรวจสอบ ซึ่งจะช่วยให้หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในสามารถวางแผนการตรวจสอบได้ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจเกิดความเสี่ยงหรือโอกาส หรือมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร รวมทั้งเป็นการจัดสรรทรัพยากรของหน่วยงานตรวจสอบภายในให้เป็นอย่างดีเหมาะสมและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

แนวปฏิบัติการวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงานนี้ กรมบัญชีกลางได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือทางวิชาการอย่างดียิ่งจากคณะกรรมการพัฒนาระบบงานตรวจสอบภายในภาคราชการ กรมบัญชีกลางจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

กรมบัญชีกลาง

กระทรวงการคลัง

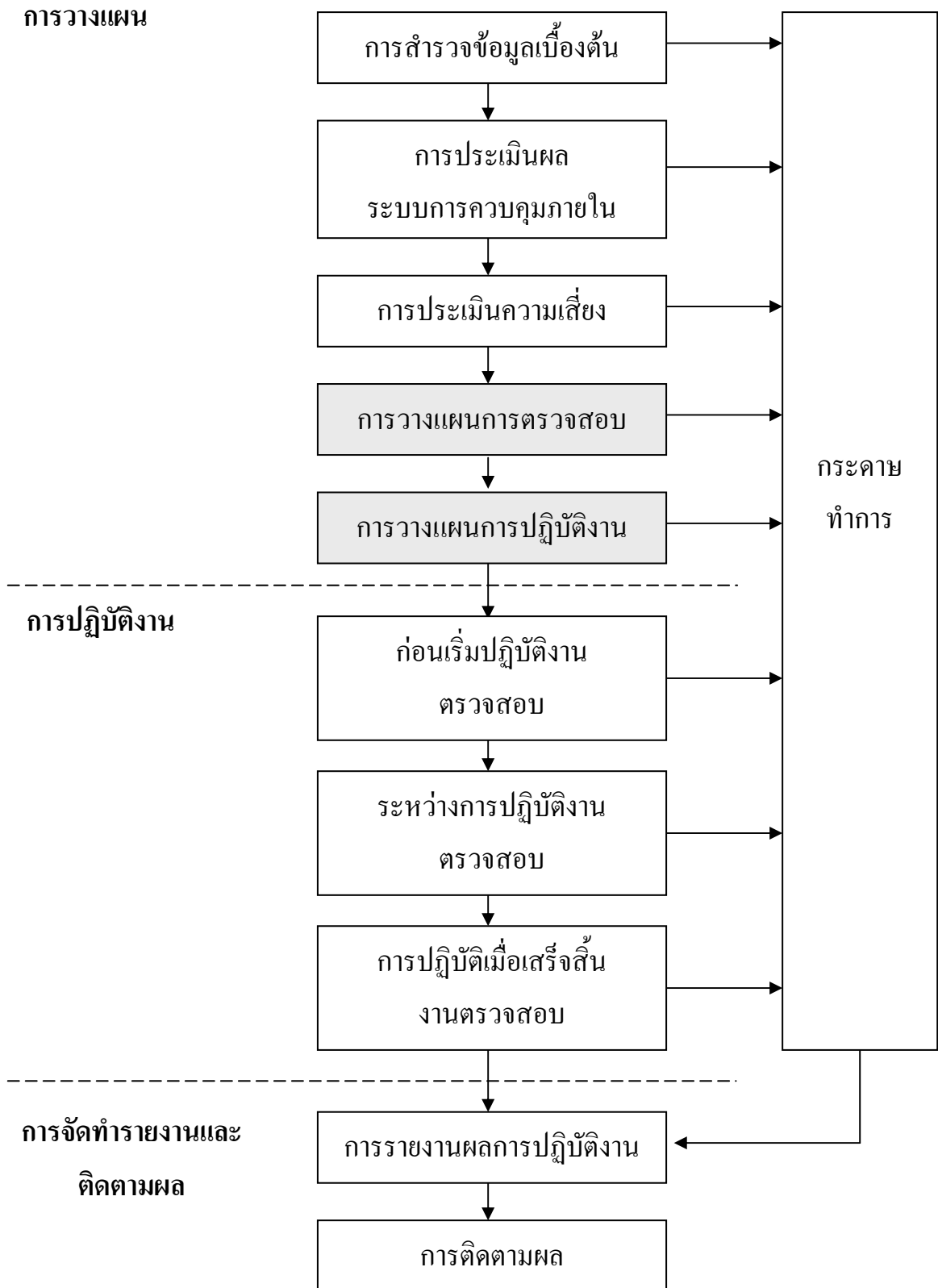
สารบัญ

	หน้า
ความทั่วไป	1
ส่วนที่ 1	
แผนการตรวจสอบ (Audit Plan)	5
● ความหมาย	7
● วัตถุประสงค์	8
● ประโยชน์	8
● ข้อควรคำนึงถึงในการวางแผนการตรวจสอบ	9
● แนวปฏิบัติการวางแผนการตรวจสอบ	13
- ประเภทและส่วนประกอบของแผนการตรวจสอบ	14
- ขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบ	18
- การเสนอแผนการตรวจสอบ	27
- การทบทวนและปรับปรุงแผนการตรวจสอบ	28
ส่วนที่ 2	
แผนการปฏิบัติงาน (Engagement Plan)	29
● ความหมาย	31
● วัตถุประสงค์	32
● ประโยชน์	32
● ข้อควรคำนึงถึงในการวางแผนการปฏิบัติงาน	33
● แนวปฏิบัติการวางแผนการตรวจสอบ	34
- ส่วนประกอบของแผนการปฏิบัติงาน	37
- ขั้นตอนการวางแผนการปฏิบัติงาน	38
- การเสนอแผนการปฏิบัติงาน	43
- การทบทวนและปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน	44
ส่วนที่ 3	
เทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบ	45
บทสรุป	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	57
• ตัวอย่างแนวทางการจัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาว และแผนการตรวจสอบประจำปี	59
• ตัวอย่างแนวทางการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน	83
รายนามคณะกรรมการพัฒนาระบบงานตรวจสอบภายในภาครัฐ	92
บรรณานุกรม	93

กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน
(Internal Audit Process)

ความทั่วไป

มาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการที่กรมบัญชีกลางกำหนด ถือเป็นกรอบการปฏิบัติงานที่ผู้ตรวจสอบภายในจำเป็นต้องยึดถือและปฏิบัติตาม เพื่อให้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายในเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมาตรฐานฯ ได้กำหนดข้อปฏิบัติหลัก ๆ ของการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในไว้เป็น 2 ส่วน คือ มาตรฐานด้านคุณสมบัติและมาตรฐานการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ มาตรฐานการปฏิบัติงานได้กล่าวถึงกระบวนการตรวจสอบภายใน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 กระบวนการใหญ่ ๆ ดังนี้

1. กระบวนการวางแผนการตรวจสอบ หน่วยงานตรวจสอบภายในควรเริ่มสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหน่วยรับตรวจอย่างละเอียดและทำความเข้าใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยรับตรวจ พร้อมทั้งประเมินระบบการควบคุมภายในของกิจกรรมนั้น ๆ ว่าได้กำหนดไว้อย่างรัดกุมและเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด และประเมินความเสี่ยงของกิจกรรมและหรือหน่วยรับตรวจ เพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมและหรือหน่วยรับตรวจใดมีความเสี่ยงในเรื่องอะไรบ้างและความเสี่ยงดังกล่าวอยู่ในระดับความเสี่ยงสูงหรือต่ำเพียงใด

ผลการประเมินความเสี่ยงที่ได้จะนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการตรวจสอบ ซึ่งประกอบด้วยแผนการตรวจสอบระยะยาวและแผนการตรวจสอบประจำปี โดยกิจกรรมและหรือหน่วยรับตรวจใดมีระดับความเสี่ยงสูงควรได้รับการตรวจสอบก่อน และลดหลั่นลงมาตามลำดับตามระดับความเสี่ยงที่ประเมินได้ และเมื่อวางแผนการตรวจสอบระยะยาวและแผนการตรวจสอบประจำปีเสร็จแล้ว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในต้องเสนอคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาอนุมัติ

เมื่อแผนการตรวจสอบประจำปีได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการแล้ว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรมอบหมายงานตรวจสอบให้แก่ผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในควรรนำกิจกรรมและหรือหน่วยรับตรวจที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบมาวางแผนการปฏิบัติงานในรายละเอียดว่าจะตรวจสอบตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดอย่างไรบ้าง โดยเน้นตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีประเด็นปัญหาสำคัญที่อาจทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งควรเสนอแผนการปฏิบัติงานต่อ

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะปฏิบัติงานตรวจสอบต่อไป

2. กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบ เมื่อแผนการปฏิบัติงานได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในแล้ว ผู้ตรวจสอบภายในจะต้องตรวจสอบกิจกรรมและหรือหน่วยรับตรวจตามแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมและหรือหน่วยรับตรวจที่จะตรวจสอบ ลำดับต่อไปนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และประเมินผล รวมทั้งสรุปผลข้อเท็จจริงหรือข้อตรวจพบต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจสอบ โดยให้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบทั้งหมดไว้ในกระดาษทำการที่ได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าแล้ว

3. กระบวนการรายงานและติดตามผลการตรวจสอบ เมื่อผู้ตรวจสอบภายในได้ปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ตรวจสอบภายในควรนำข้อเท็จจริงหรือข้อตรวจพบ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ได้จากการตรวจสอบ มาจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อเสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการ รวมทั้งติดตามด้วยว่าหัวหน้าส่วนราชการได้สั่งการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในหรือไม่ และหน่วยรับตรวจได้ปฏิบัติตามการสั่งการของหัวหน้าส่วนราชการหรือไม่ อย่างไร ซึ่งการ ติดตามผลการตรวจสอบดังกล่าวให้รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบด้วย

เพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในมีแนวทางในการปฏิบัติตามกระบวนการตรวจสอบภายในดังกล่าวข้างต้น กรมบัญชีกลางจึงได้กำหนดให้มีการจัดทำแนวปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนการตรวจสอบ จะประกอบด้วย
  - 1.1) แนวปฏิบัติการประเมินผลระบบการควบคุมภายใน
  - 1.2) แนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ
  - 1.3) แนวปฏิบัติการวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงาน
- 2) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบ จะประกอบด้วยแนวปฏิบัติการตรวจสอบในเรื่องที่สำคัญ ๆ เช่น เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ การเงิน การบัญชี ทรัพย์สิน บุคลากร การดำเนินงาน เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

3) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการรายงานและติดตามผลการตรวจสอบ จะประกอบด้วยแนวปฏิบัติการรายงานผลการปฏิบัติงานและการติดตามผลการตรวจสอบ

ดังนั้น แนวปฏิบัติการวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงานนี้ จึงเป็นเพียงแนวปฏิบัติหนึ่งของกระบวนการวางแผนการตรวจสอบ ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในควรประเมินผลระบบการควบคุมภายในและประเมินความเสี่ยง ตามแนวปฏิบัติการประเมินผลระบบการควบคุมภายในและแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบก่อน แล้วจึงจะนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเสี่ยงมาวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงานต่อไป

แนวปฏิบัติการวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยส่วนที่ 1 กล่าวถึงแผนการตรวจสอบ ส่วนที่ 2 กล่าวถึงแผนการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 3 กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบ และส่วนที่ 4 ส่วนสุดท้ายเป็นตัวอย่างแนวทางการจัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาว แผนการตรวจสอบประจำปี และแผนการปฏิบัติงาน ผู้ตรวจสอบภายในควรนำแนวปฏิบัติฯ นี้ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานตรวจสอบ อันจะนำไปสู่การตรวจสอบที่เพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กรต่อไป

ส่วนที่ 1

แผนการตรวจสอบ (Audit Plan)

ความหมาย

มาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ :

แผนการตรวจสอบ หมายถึง แผนการปฏิบัติงานที่หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในจัดทำขึ้น โดยจัดทำไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับเรื่องที่จะตรวจสอบ จำนวนหน่วยรับตรวจ ระยะเวลาในการตรวจสอบแต่ละเรื่อง ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ รวมทั้งงบประมาณที่ใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการสอบทานความก้าวหน้าของงานตรวจสอบเป็นระยะๆ และเพื่อให้งานตรวจสอบดำเนินไปอย่างราบรื่นทันตามกำหนดเวลา

การวางแผนการตรวจสอบเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในการบริหารงานของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ต้องตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะปฏิบัติงานตรวจสอบในกิจกรรมใด¹ ใด หน่วยรับตรวจใด² เมื่อไร และใช้ระยะเวลาตรวจสอบเท่าไร จึงบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ คือ บุคลากร เวลา งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสมและเป็นการล่วงหน้า หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในจึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดให้มีซึ่งแผนการตรวจสอบตามผลการประเมินความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยการจัดความสำคัญก่อนหลังของกิจกรรมที่จะตรวจสอบให้สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของผู้บริหารหรือขององค์กร รวมทั้งปรึกษาหารือและพิจารณาร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับทิศทางและขอบเขตงานตรวจสอบภายในด้วย ทั้งนี้ เมื่อได้ปฏิบัติงานตรวจสอบไปแล้ว ช่วงเวลาหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าโดย

¹ กิจกรรม หมายถึง ภารกิจที่หน่วยงานต้องปฏิบัติหรืองานตามความรับผิดชอบภายในหน่วยงานนั้น ๆ กิจกรรมจะประกอบด้วย ระบบงาน ขั้นตอนหรือกระบวนการที่มองเห็นและตรวจสอบได้ รวมถึงแผนงาน งาน / โครงการ

² หน่วยรับตรวจ หมายถึง หน่วยงานภายในของแต่ละส่วนราชการ หรือหน่วยงานตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการระดับกรมหรือองค์กรภาคราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากรม

เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนการตรวจสอบที่วางไว้ว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ หากเกิดปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานตรวจสอบ หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันที

วัตถุประสงค์

การจัดทำแผนการตรวจสอบมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ทราบว่าควรตรวจสอบกิจกรรมใด ด้วยวัตถุประสงค์อะไร ที่หน่วยรับตรวจใด ณ เวลาไหน และงบประมาณที่ต้องใช้ในการตรวจสอบเท่าใด อันจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานตรวจสอบภายใน คือ งานบริการที่จะให้หลักประกันที่เที่ยงธรรมและคำปรึกษาที่เปี่ยมด้วยคุณค่าแก่ส่วนราชการ

2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน ผู้ตรวจสอบภายในต้องนำวัตถุประสงค์และขอบเขตการตรวจสอบที่กำหนดไว้ในแผนการตรวจสอบ มากำหนดวิธีการ เทคนิค และขั้นตอนในการตรวจสอบอย่างละเอียด

ประโยชน์

การจัดทำแผนการตรวจสอบตามวัตถุประสงค์ข้างต้น มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบดังนี้

1. เพื่อให้ฝ่ายบริหารใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามผลการปฏิบัติงาน

เนื่องจากแผนการตรวจสอบต้องผ่านการอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการ ดังนั้น หัวหน้าส่วนราชการจึงมีส่วนร่วมในการพิจารณาปรับปรุงขอบเขตการตรวจสอบในแผนการตรวจสอบ รวมทั้งสามารถติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในว่า เป็นไปตามแผนการตรวจสอบหรือไม่ อย่างไร และมีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานประการใดบ้าง

2. ใช้เป็นเครื่องมือในการมอบหมายและควบคุมงาน รวมทั้งติดตามผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในสามารถใช้แผนการตรวจสอบในการมอบหมายงานให้ผู้ตรวจสอบภายในแต่ละคนรับผิดชอบตามความเหมาะสม และควบคุมให้การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งเป็นหลักฐานในการติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย

3. ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

แผนการตรวจสอบช่วยให้ผู้ตรวจสอบภายในมีแนวทางในการปฏิบัติงาน ทำให้สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบในกิจกรรมต่างๆ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการตรวจสอบได้

4. ใช้เป็นแนวทางในการทำจัดแผนการตรวจสอบครั้งต่อไป

แผนการตรวจสอบงวดที่ผ่านมาจะช่วยให้ทราบถึงข้อมูลในการตรวจสอบครั้งก่อนๆ เช่น เวลาที่ใช้ ขอบเขตการตรวจสอบ อัตรากำลัง และงบประมาณ เป็นต้น ทำให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการตรวจสอบครั้งต่อไปให้เหมาะสม

5. ช่วยในการจัดทำงบประมาณของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

แผนการตรวจสอบได้กำหนดเรื่องที่จะทำการตรวจสอบ ความถี่ ตลอดจนจำนวนคนที่ใช้ในการตรวจสอบ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะต้องนำมากำหนดงบประมาณที่ใช้ในการตรวจสอบ เช่น ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก ค่าอบรม/สัมมนา อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น

ข้อควรคำนึงในการวางแผนการตรวจสอบ

ปัจจุบันการตรวจสอบภายในได้ขยายขอบเขตการตรวจสอบจากการตรวจสอบความถูกต้องในการใช้จ่ายเงินไปสู่การตรวจสอบที่เน้นประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นสำคัญ นอกจากนี้ งานตรวจสอบภายในในอนาคตจะเป็นงานบริการที่ให้หลักประกันที่เที่ยงธรรมและคำปรึกษาที่เปี่ยมด้วยคุณค่าแก่ส่วนราชการ ดังนั้น หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรวางแผนการตรวจสอบให้ครอบคลุมการดำเนินงานต่างๆ ของส่วน

ราชการ และงานให้คำปรึกษาที่จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดความเสี่ยง และปรับปรุงการปฏิบัติงานของส่วนราชการด้วย นอกจากนี้ แผนการตรวจสอบควรกำหนดให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในกฎบัตรการตรวจสอบภายใน¹ เป้าหมายหรือนโยบายของส่วนราชการ รวมทั้งความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับทิศทางหรือขอบเขตของงานตรวจสอบภายในของส่วนราชการและกระทรวง

อย่างไรก็ดี ในการวางแผนการตรวจสอบ หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง

โดยทั่วไปการบริหารงานและการดำเนินงานต่าง ๆ ของส่วนราชการอาจเกิดเหตุการณ์หรือการกระทำใดที่มีผลกระทบให้การบริหารงานและการดำเนินงานของส่วนราชการเกิดความเสียหาย ผิดพลาด รั่วไหล สูญเปล่าหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของส่วนราชการ ซึ่งหมายถึงอาจเกิดความเสี่ยงในการบริหารงานและการดำเนินงาน ดังนั้นการวางแผนการตรวจสอบจึงควรวางแผนให้ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยง โดยคำนึงถึงเรื่อง ดังนี้

1.1 ความเสี่ยงที่สำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยรับตรวจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารงานและการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของส่วนราชการ และวิธีการที่จะทำให้ผลกระทบของความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดขึ้นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

1.2 ความเพียงพอและประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยงและระบบควบคุม เมื่อเปรียบเทียบกับกรอบและรูปแบบการควบคุมมาตรฐาน

1.3 โอกาสที่จะทำการปรับปรุงระบบการจัดการความเสี่ยงและระบบควบคุมให้ดีขึ้น

---

¹ กฎบัตรการตรวจสอบภายใน หมายถึง เอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของงานตรวจสอบภายใน กฎบัตรควรประกอบด้วย

- กำหนดกิจกรรมงานตรวจสอบภายในไว้ในโครงสร้างองค์กร
- สิทธิและอำนาจในการเข้าถึงข้อมูล เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ บุคลากร และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน
- ขอบเขตของงานตรวจสอบภายใน

2. วัตถุประสงค์การตรวจสอบ

วัตถุประสงค์หลักของการตรวจสอบได้แก่

2.1 วัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน (Operation) โดยมุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุ้มค่า

2.2 วัตถุประสงค์ด้านการเงิน (Finance) โดยมุ่งเน้นให้ข้อมูลที่เป็นตัวเงินหรือตัวเลขทั้งจากงบการเงินและจากการปฏิบัติงานในกระบวนการที่จะตรวจสอบนั้น มีความถูกต้อง เพียงพอ ครบถ้วน เชื่อถือได้และทันเวลา เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร

2.3 วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ (Compliance) โดยมุ่งเน้นให้กระบวนการปฏิบัติงานมีความถูกต้องและสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดทั้งจากภายในส่วนราชการและภายนอกส่วนราชการ

การกำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบในแผนการตรวจสอบ จึงควรกำหนดโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักของการตรวจสอบดังกล่าวด้วย รวมทั้งควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงความเสี่ยง การควบคุม และธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะตรวจสอบ และควรสะท้อนให้เห็นถึงผลของการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะทำการทบทวนหรือตรวจสอบ

3. ขอบเขตของการตรวจสอบ

เพื่อให้การกำหนดขอบเขตการตรวจสอบในแผนการตรวจสอบ ซึ่งได้แก่ หน่วยรับตรวจ กิจกรรมที่จะตรวจสอบ ระยะเวลาที่ตรวจสอบ จำนวนคนวันที่จะตรวจสอบ และผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน จึงควรคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ควรพิจารณาข้อมูลของหน่วยรับตรวจให้ครอบคลุมถึงระบบงาน หน่วยงาน บุคลากร และทรัพย์สินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งควรพิจารณาก่อนการวางแผนการตรวจสอบ

3.2 ควรกำหนดหน่วยรับตรวจและกิจกรรมที่จะตรวจสอบตามผลการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง ผลการตรวจสอบครั้งก่อน รวมทั้งนโยบายการตรวจสอบของหัวหน้าส่วนราชการหรือคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการ

3.3 ควรมั่นใจว่าขอบเขตของการตรวจสอบจะเพียงพอที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. ทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบ

ทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบ ได้แก่ บุคลากร เวลา และงบประมาณ ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น ควรจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดในหน่วยงานตรวจสอบภายในให้เหมาะสม และคำนึงถึงลักษณะและความซับซ้อนของงานที่จะทำการตรวจสอบด้วย โดยควรพิจารณาดังนี้

4.1 บุคลากรของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ควรคำนึงถึงจำนวนความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งรวมถึงผู้ช่วยผู้ตรวจสอบภายในที่ดำรงตำแหน่งอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในแต่ปฏิบัติงานในฐานะผู้ตรวจสอบภายใน

4.2 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบตามแผนการตรวจสอบมีจำกัด กล่าวคือ แผนการตรวจสอบระยะยาว มีระยะเวลาการตรวจสอบประมาณ 3 – 5 ปี และแผนการตรวจสอบประจำปี มีระยะเวลาตรวจสอบภายใน 1 ปี ซึ่งใน 1 ปีมีวันทำการประมาณ 240 วัน ดังนั้น ควรกำหนดหน่วยรับตรวจ กิจกรรมที่จะตรวจ จำนวนผู้ตรวจสอบ และจำนวนวันที่จะตรวจสอบให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ ขอบเขต และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

4.3 งบประมาณ ควรพิจารณาว่าการเข้าตรวจแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด และพิจารณาด้วยว่าควรเพิ่มเติมองค์ความรู้ของผู้ตรวจสอบภายในในด้านใดและต้องใช้งบประมาณเพื่ออบรมเป็นจำนวนเท่าใด รวมถึงจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบหรือไม่อย่างไร เพื่อให้สามารถกำหนดวงเงินในการขออนุมัติต่อหัวหน้าส่วนราชการได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

แนวปฏิบัติการวางแผนการตรวจสอบ

มาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ :

2010 : การวางแผนการตรวจสอบ

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรจัดทำแผนการตรวจสอบตามผลการประเมินความเสี่ยง จัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของกิจกรรมที่จะทำการตรวจสอบเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของส่วนราชการ

2010.A1 : การวางแผนการตรวจสอบภายในควรเริ่มจากการประเมินความเสี่ยง และควรกระทำอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ทั้งนี้ ควรนำข้อมูลของฝ่ายบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการมาพิจารณาในขั้นตอนการวางแผนด้วย

2010.C1 : ในการบริการให้คำปรึกษา หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรบริการให้คำปรึกษางานที่จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดความเสี่ยง และปรับปรุงการปฏิบัติงานของส่วนราชการ และควรกำหนดงานให้คำปรึกษาดังกล่าวไว้ในแผนการตรวจสอบภายในด้วย

2020 : การเสนอและอนุมัติแผนการตรวจสอบ

ในการเสนอแผนการตรวจสอบให้คณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการเพื่อพิจารณาให้ความเห็น ก่อนที่จะนำเสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาอนุมัตินั้น ควรนำเสนอเรื่องทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีด้วย

แผนการตรวจสอบเปรียบเสมือนเข็มทิศชี้ทิศทางของการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในให้เดินไปในแนวทางที่ได้กำหนดไว้ หากระหว่างการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมีเหตุการณ์ใดเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อแผนการตรวจสอบที่วางไว้ หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรปรับปรุงแก้ไขแผนการตรวจสอบให้ถูกต้องเหมาะสม โดยแผนการตรวจสอบควรประกอบด้วยวัตถุประสงค์และเป้าหมายการตรวจสอบ ขอบเขตการ

ปฏิบัติงาน รวมทั้งแผนเกี่ยวกับบุคลากรและงบประมาณ ทั้งนี้ แผนการตรวจสอบของแต่ละส่วนราชการจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะการดำเนินงานของส่วนราชการและนโยบายของส่วนราชการ และแผนการตรวจสอบต้องเสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำเสนอให้หัวหน้าส่วนราชการอนุมัติอย่างเป็นทางการต่อไป

แนวปฏิบัติการวางแผนการตรวจสอบ จะกล่าวรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ประเภท และส่วนประกอบของแผนการตรวจสอบ
2. ขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบ
3. การเสนอแผนการตรวจสอบ
4. การทบทวนและปรับปรุงแผนการตรวจสอบ

1. ประเภทและส่วนประกอบของแผนการตรวจสอบ

แผนการตรวจสอบแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แผนการตรวจสอบระยะยาว

แผนการตรวจสอบระยะยาว เป็นแผนที่จัดทำไว้ล่วงหน้าโดยมีระยะเวลาตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป โดยทั่วไปมีระยะเวลา 3 – 5 ปี ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรกำหนดกิจกรรมที่จะตรวจสอบให้สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของส่วนราชการ ทั้งนี้ แผนการตรวจสอบระยะยาวอาจมีการปรับปรุงแก้ไขตามความจำเป็นและเหมาะสม

แผนการตรวจสอบระยะยาวควรประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1) **วัตถุประสงค์การตรวจสอบ** หมายถึง จุดมุ่งหมายที่แสดงให้ทราบว่า จะตรวจสอบเพื่อให้ทราบหรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้างภายในระยะเวลาของแผนการตรวจสอบระยะยาว เพื่อจะได้กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบให้บรรลุวัตถุประสงค์

2) **ขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบ** หมายถึง ขอบเขตการปฏิบัติงานทั้งหมดของผู้ตรวจสอบภายในตามระยะเวลาของแผนการตรวจสอบระยะยาว ซึ่งควรประกอบด้วย

2.1) **หน่วยรับตรวจ** หมายถึง หน่วยงานภายในของแต่ละส่วนราชการหรือหน่วยงานตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการระดับกรมหรือองค์การภาคีราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากรม หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรพิจารณาว่า หน่วยรับตรวจในความรับผิดชอบมีจำนวนมากน้อยเพียงใด และต้องใช้

ระยะเวลาในการตรวจสอบที่ปีจึงจะตรวจสอบได้ครอบคลุมทุกหน่วยรับตรวจ ซึ่งควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสม กล่าวคือในแต่ละปีไม่ตรวจหน่วยรับตรวจมากไปหรือน้อยไป อย่างไรก็ตาม ภายในแผนการตรวจสอบระยะยาว หน่วยรับตรวจทุกแห่งควรได้รับการตรวจสอบ เพื่อมิให้หน่วยรับตรวจใดหน่วยรับตรวจหนึ่งไม่ได้รับการตรวจสอบ อันอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงในการบริหารงานและการดำเนินงาน

2.2) กิจกรรมที่จะตรวจสอบ หมายถึง ภารกิจที่หน่วยรับตรวจต้องปฏิบัติหรืองานตามความรับผิดชอบภายในหน่วยรับตรวจนั้น ๆ ได้แก่ ระบบงาน ขั้นตอนหรือกระบวนการปฏิบัติงาน แผนงาน งาน / โครงการ ซึ่งจะตรวจสอบภายในแผนการตรวจสอบระยะยาว โดยพิจารณาจากผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบผลการตรวจสอบครั้งก่อน และนโยบายการตรวจสอบของหัวหน้าส่วนราชการและหรือคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการ ทั้งนี้ ทุกกิจกรรมไม่จำเป็นต้องวางแผนตรวจสอบทั้งหมด ขึ้นอยู่กับความสำคัญของความเสี่ยงและทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบว่ามีมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม กิจกรรมที่จะตรวจสอบควรกำหนดให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบที่กำหนดไว้ด้วย

2.3) ระดับความเสี่ยง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการประเมินความเสี่ยงของกิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยรับตรวจ และนำมาแปลงค่าเป็นระดับความเสี่ยงว่ามีความเสี่ยงสูง ปานกลาง หรือต่ำ โดยแทนค่าเป็นตัวเลข เช่น

ระดับความเสี่ยง	คะแนนความเสี่ยง
สูง = 3	2.51 – 3
ปานกลาง = 2	1.76 – 2.50
ต่ำ = 1	1 – 1.75

ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในได้ตกลงร่วมกับหน่วยรับตรวจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงแล้ว

2.4) ระยะเวลาที่จะทำการตรวจสอบ หมายถึง ปีที่ใช้ในการตรวจสอบหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรม โดยระบุเป็นปีที่จะตรวจสอบเพื่อมิให้มีการปรับปรุงหรือทบทวนแผนการตรวจสอบระยะยาวบ่อยครั้งเกินไป

2.5) จำนวนคนวันที่จะทำการตรวจสอบ หมายถึง จำนวนผู้ตรวจสอบ ภายในและจำนวนวันที่จะใช้ในการตรวจสอบในแต่ละหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรม โดยจะต้องคำนวณเป็นหน่วยคนวัน ซึ่งได้แก่ จำนวนผู้ตรวจสอบคูณด้วยจำนวนวันที่จะใช้ในการตรวจสอบในแต่ละหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรม

3) จำนวนผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ หมายถึง จำนวนผู้ตรวจสอบ ภายในและผู้ช่วยผู้ตรวจสอบภายในทั้งหมดของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

4) งบประมาณที่ใช้ปฏิบัติงานตรวจสอบ หมายถึง งบประมาณที่จะใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบทั้งหมดตามแผนการตรวจสอบระยะยาว เช่น ค่าใช้จ่ายเดินทาง ค่าอบรม/สัมมนา ค่าอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น

1.2 แผนการตรวจสอบประจำปี

แผนการตรวจสอบประจำปี เป็นแผนที่จัดทำไว้ล่วงหน้าโดยมีรอบระยะเวลา 1 ปี ในกรณีที่มีการจัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรกำหนดให้สอดคล้องกับแผนการตรวจสอบระยะยาวที่กำหนดไว้ และหากมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแผนการตรวจสอบประจำปี หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรปรับปรุงแผนการตรวจสอบระยะยาวให้สอดคล้องกับแผนการตรวจสอบประจำปีที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงด้วย

แผนการตรวจสอบประจำปีควรประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1) วัตถุประสงค์การตรวจสอบ หมายถึง จุดมุ่งหมายที่แสดงว่าจะตรวจสอบเพื่อให้ทราบหรือพิสูจน์ถึงเรื่องอะไรบ้างภายใน 1 ปี โดยควรกำหนดให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของแผนการตรวจสอบระยะยาวด้วย

2) ขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบ หมายถึง ขอบเขตการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในในหนึ่งปี ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับแผนการตรวจสอบระยะยาว ขอบเขตการปฏิบัติงานควรประกอบด้วย

2.1) หน่วยรับตรวจ หมายถึง หน่วยรับตรวจที่จะตรวจสอบภายใน แผนการตรวจสอบประจำปี ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับแผนการตรวจสอบระยะยาวที่ได้กำหนดหน่วยรับตรวจในแต่ละปีไว้แล้ว

2.2) **กิจกรรมที่จะตรวจสอบ** หมายถึง กิจกรรมที่จะตรวจสอบในแต่ละหน่วยรับตรวจ ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับแผนการตรวจสอบระยะยาวที่ได้กำหนดกิจกรรมที่จะตรวจสอบในแต่ละปีไว้แล้ว

2.3) **ระดับความเสี่ยง** หมายถึง ระดับความเสี่ยงของแต่ละกิจกรรมหรือหน่วยรับตรวจที่จะตรวจสอบ ซึ่งจะได้จากการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบที่ได้กำหนดไว้ในแผนการตรวจสอบระยะยาวแล้ว

2.4) **ความถี่ในการตรวจสอบ** หมายถึง จำนวนครั้งที่เข้าตรวจสอบในแต่ละกิจกรรมหรือแต่ละหน่วยรับตรวจ

2.5) **ระยะเวลาที่จะทำการตรวจสอบ** หมายถึง ระยะเวลาที่จะตรวจสอบในแต่ละกิจกรรมและหรือแต่ละหน่วยรับตรวจว่า จะใช้เวลากี่วัน โดยระบุวันที่เริ่มต้นและสิ้นสุดการตรวจสอบไว้ด้วย

2.6) **จำนวนคนวันที่จะทำการตรวจสอบ** หมายถึง จำนวนผู้ตรวจสอบภายในและจำนวนวันที่ใช้ในการตรวจสอบแต่ละกิจกรรมและหรือแต่ละหน่วยรับตรวจ ซึ่งจะได้จากจำนวนคนวันที่ได้กำหนดไว้ในแผนการตรวจสอบระยะยาวแล้ว

ขอบเขตการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดให้สอดคล้องกับแผนการตรวจสอบระยะยาวดังกล่าว อาจมีการปรับเปลี่ยนได้หากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไป

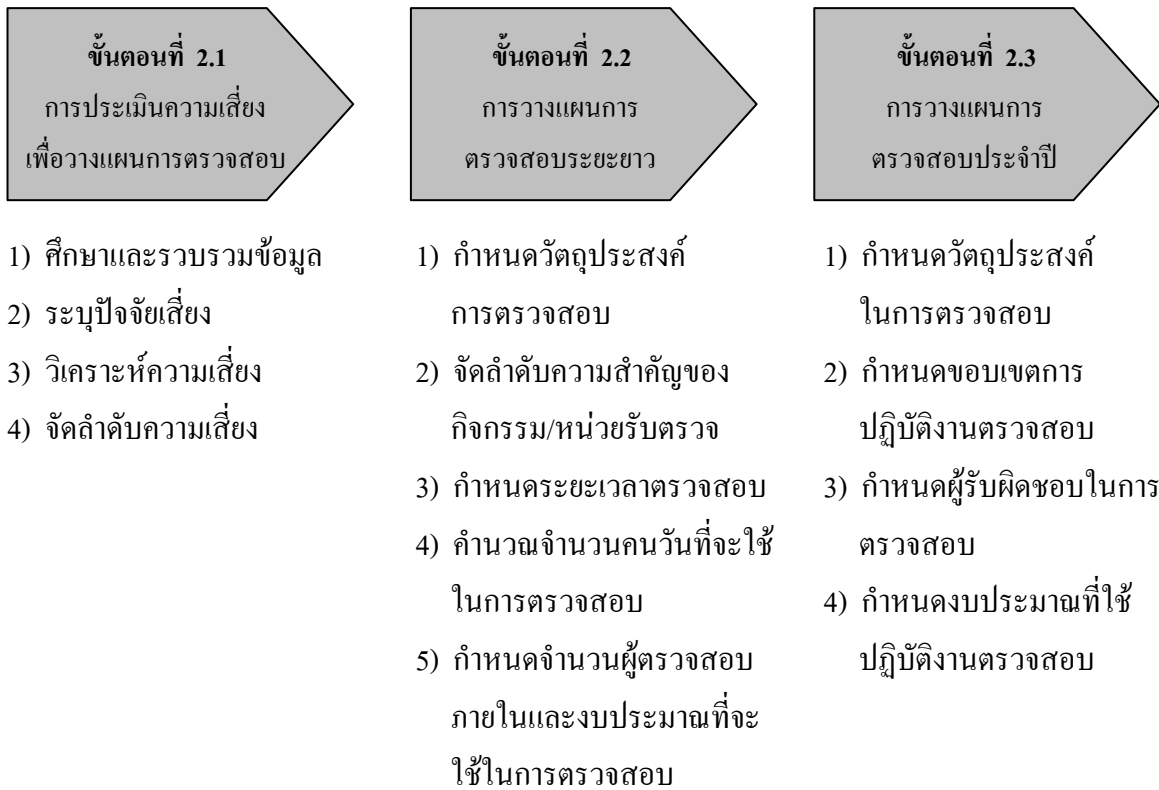
3) **ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ** หมายถึง รายชื่อบุคลากรที่ปฏิบัติงานในฐานะผู้ตรวจสอบภายในทั้งหมด หากมีการแบ่งเป็นสายตรวจ ควรระบุรายชื่อผู้ตรวจสอบภายในแยกตามสายตรวจด้วย

4) **งบประมาณที่ใช้ปฏิบัติงานตรวจสอบ** หมายถึง งบประมาณที่จะใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบทั้งปี ซึ่งจะได้จากงบประมาณที่ได้กำหนดไว้แล้วในแผนการตรวจสอบระยะยาว แต่อาจปรับเปลี่ยนได้หากขอบเขตการปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้ แผนการตรวจสอบระยะยาวและแผนการตรวจสอบประจำปีอาจมีส่วนประกอบอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วก็ได้ ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการ

2. ขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบ

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรวางแผนการตรวจสอบตามผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ และควรนำข้อมูลของฝ่ายบริหารและหรือคณะกรรมการตรวจสอบ รวมทั้งผลการตรวจสอบครั้งก่อน มาพิจารณาวางแผนการตรวจสอบด้วย ซึ่งการวางแผนการตรวจสอบมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบ

ก่อนเริ่มวางแผนการตรวจสอบ หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบ เพื่อประเมินระดับความมีนัยสำคัญของความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของส่วนราชการว่า ความเสี่ยงดังกล่าวอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ อย่างไร หรือมีโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด รวมถึงได้มีการควบคุมและการจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานหรือไม่ อย่างไร โดยวิธีการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ ควรเริ่มจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ระบุปัจจัยเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง และสิ้นสุดที่ขั้นตอนการจัดลำดับความเสี่ยง (รายละเอียดวิธีการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบปรากฏตามแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบที่กรมบัญชีกลางกำหนด)

การประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ จะทำให้ทราบว่าหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนราชการมีความเสี่ยงอะไรบ้าง โดยอาจแยกความเสี่ยงตามกิจกรรมการบริหารจัดการที่มี 5 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการบริหารความรู้ ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ หรือแยกตามความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์หลักของการตรวจสอบที่มี 3 ด้าน คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ รวมทั้งทราบว่าแต่ละหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมมีคะแนนความเสี่ยงในแต่ละด้านและโดยรวมมากน้อยเพียงใด โดยเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดไปยังคะแนนต่ำสุด ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบจึงถือเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดเวลาตรวจสอบและการจัดสรรทรัพยากรของหน่วยงานตรวจสอบเป็นไปอย่างเหมาะสมและก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ส่วนราชการ

2.2 การวางแผนการตรวจสอบระยะยาว

เมื่อประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบตามข้อ 2.1 เสร็จแล้ว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรนำคะแนนความเสี่ยงที่ได้ของแต่ละหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมมาวางแผนการตรวจสอบระยะยาว ดังนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบ

การกำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบในแผนการตรวจสอบระยะยาว จะกำหนดกว้าง ๆ ตามผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบว่ามีความเสี่ยงในด้านใดบ้าง เพื่อแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าส่วนราชการทราบว่า การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในตามแผนการตรวจสอบระยะยาว จะทำให้ทราบหรือพิสูจน์เกี่ยวกับอะไรบ้าง ตัวอย่างเช่น หากผลการประเมินความเสี่ยงพบว่า ส่วนราชการอาจมีความเสี่ยงในด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ ก็อาจกำหนดวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบกว้าง ๆ ได้ดังนี้

- เพื่อให้ทราบว่าการบริหารงานและการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมายของส่วนราชการ
- เพื่อให้ทราบว่าข้อมูลด้านการเงินและการบัญชีมีความถูกต้องครบถ้วน และทันกาล

- เพื่อให้ทราบว่า การปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนด

อย่างไรก็ดี หากหัวหน้าส่วนราชการและหรือคณะกรรมการตรวจสอบ ภาคราชการได้มอบหมายนโยบายการตรวจสอบ โดยให้เน้นการตรวจสอบด้านใดด้านหนึ่ง เช่น มอบหมายให้เน้นการตรวจสอบการดำเนินงาน เป็นต้น หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบ ภายในก็ควรกำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบให้เน้นด้านการดำเนินงานเป็นหลักตาม นโยบายที่ได้รับมอบหมายด้วย

2) จัดลำดับความสำคัญ

เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบเสร็จแล้ว ลำดับต่อไป หัวหน้า หน่วยงานตรวจสอบภายในควรนำผลการประเมินความเสี่ยงที่ได้ตามข้อ 2.1 มาพิจารณาว่า หน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมใดมีความสำคัญที่ควรตรวจสอบในลำดับแรกหรือลำดับ ถัดไป ทั้งนี้ การประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ มีการประเมิน 2 รูปแบบ คือ ประเมินความเสี่ยงระดับหน่วยงาน และประเมินความเสี่ยงระดับกิจกรรม หัวหน้า หน่วยงานตรวจสอบภายในควรนำคะแนนความเสี่ยงของหน่วยงานและหรือกิจกรรมดังกล่าว มาจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

2.1) ในกรณีประเมินความเสี่ยงในระดับหน่วยงาน ควรจัดลำดับ ความสำคัญของหน่วยงานที่มีคะแนนความเสี่ยงสูงไว้เป็นลำดับแรก และลดหลั่นลงมา ตามลำดับ (วิธีการจัดลำดับความสำคัญในกรณีนี้ได้แสดงไว้ตามตัวอย่างในภาคผนวก หน้า 65 ข้อ 2))

2.2) ในกรณีประเมินความเสี่ยงในระดับกิจกรรม สามารถจัดลำดับ ความสำคัญได้ 2 รูปแบบ คือ

2.2.1) จัดลำดับความสำคัญตามกิจกรรม โดยควรจัดลำดับ ความสำคัญของกิจกรรมที่มีคะแนนความเสี่ยงสูงไว้เป็นลำดับแรก และลดหลั่นลงมา ตามลำดับ (วิธีการจัดลำดับความสำคัญในกรณีนี้ได้แสดงไว้ตามตัวอย่างในภาคผนวก หน้า 63 ข้อ 2.2.1 1))

2.2.2) จัดลำดับความสำคัญตามหน่วยงาน โดยนำคะแนน ความเสี่ยงของทุกกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานมารวมกันและหาค่าเฉลี่ยก็จะได้คะแนน

ความเสี่ยงของแต่ละหน่วยงาน แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญของหน่วยงานที่มีคะแนนความเสี่ยงเฉลี่ยสูงไว้เป็นลำดับแรก และลดหลั่นลงมาตามลำดับ

ตัวอย่าง

หน่วยงานตรวจสอบภายในแห่งหนึ่งประเมินความเสี่ยงในระดับกิจกรรม ผลการประเมินความเสี่ยงเรียงลำดับจากกิจกรรมที่มีคะแนนสูงสุดไปคะแนนต่ำสุดเป็นดังนี้

หน่วยงาน	กิจกรรม	คะแนนความเสี่ยง	หน่วยงาน	กิจกรรม	คะแนนความเสี่ยง
กลุ่มงาน 3	กิจกรรม 4	3.00	สำนัก 4	กิจกรรม 3	2.41
กอง 3	กิจกรรม 2	2.98	กอง 5	กิจกรรม 2	2.41
กลุ่มงาน 3	กิจกรรม 1	2.96	กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 2	2.39
กลุ่มงาน 1	กิจกรรม 4	2.95	สำนัก 4	กิจกรรม 1	2.38
กลุ่มงาน 1	กิจกรรม 3	2.92	สำนัก 4	กิจกรรม 4	2.36
กอง 4	กิจกรรม 3	2.90	กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 4	2.36
กลุ่มงาน 3	กิจกรรม 5	2.87	กอง 5	กิจกรรม 3	2.35
กอง 4	กิจกรรม 1	2.86	กอง 2	กิจกรรม 2	2.31
กอง 3	กิจกรรม 3	2.86	สำนัก 4	กิจกรรม 2	2.31
กอง 1	กิจกรรม 3	2.83	กอง 2	กิจกรรม 1	2.30
กอง 3	กิจกรรม 1	2.81	ศูนย์	กิจกรรม 1	2.29
กอง 1	กิจกรรม 4	2.81	สำนักงาน	กิจกรรม 4	2.25
กอง 3	กิจกรรม 4	2.79	สำนัก 3	กิจกรรม 2	2.25
กอง 1	กิจกรรม 2	2.74	สำนัก 1	กิจกรรม 2	2.20
กอง 4	กิจกรรม 2	2.74	สำนักงาน	กิจกรรม 2	2.12
กอง 1	กิจกรรม 3	2.71	สำนัก 1	กิจกรรม 1	2.04
กลุ่มงาน 3	กิจกรรม 3	2.67	สำนัก 1	กิจกรรม 2	2.00
กลุ่มงาน 3	กิจกรรม 2	2.63	ศูนย์	กิจกรรม 3	1.95
กลุ่มงาน 1	กิจกรรม 1	2.62	สำนัก 2	กิจกรรม 1	1.91
กลุ่มงาน 1	กิจกรรม 2	2.58	สำนัก 3	กิจกรรม 2	1.83
กอง 1	กิจกรรม 1	2.57	สำนักงาน	กิจกรรม 3	1.75
สำนัก 4	กิจกรรม 5	2.55	สำนัก 3	กิจกรรม 1	1.75
กอง 5	กิจกรรม 4	2.55	สำนัก 3	กิจกรรม 1	1.70
กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 5	2.53	สำนัก 2	กิจกรรม 4	1.66
กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 3	2.49	สำนัก 2	กิจกรรม 3	1.58
กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 1	2.45	สำนัก 2	กิจกรรม 1	1.54
กอง 5	กิจกรรม 1	2.41	สำนักงาน	กิจกรรม 3	
กอง 2	กิจกรรม 4		สำนัก 1	กิจกรรม 3	

กอง 2	กิจกรรม 3		ศูนย์	กิจกรรม 2	
-------	-----------	--	-------	-----------	--

วิธีการจัดลำดับความสำคัญตามหน่วยงานตามผลการประเมินความเสี่ยงในระดับกิจกรรม แสดงได้ตามตารางดังนี้

ตารางจัดลำดับความสำคัญตามหน่วยงานตามผลการประเมินความเสี่ยงในระดับกิจกรรม

หน่วยงาน	คะแนนความเสี่ยง							ระดับความเสี่ยง	ลำดับความสำคัญ
	กิจกรรม 1	กิจกรรม 2	กิจกรรม 3	กิจกรรม 4	กิจกรรม 5	รวม	เฉลี่ย		
กอง 3	2.81	2.98	2.86			8.65	2.883	3	1
กลุ่มงาน 3	2.96	2.71	2.74	3.00	2.87	14.28	2.856	3	2
กอง 4	2.86	2.79	2.90			8.55	2.850	3	3
กลุ่มงาน 1	2.67	2.63	2.92	2.95		11.17	2.793	3	4
กอง 1	2.62	2.74	2.83	2.81		11.00	2.750	3	5
กลุ่มงาน 2	2.53	2.39	2.55	2.36	2.55	12.38	2.476	2	6
กอง 5	2.49	2.41	2.35	2.57		9.82	2.455	2	7
สำนัก 4	2.38	2.31	2.41	2.36	2.58	12.04	2.408	2	8
กอง 2	2.30	2.31	2.41	2.45		9.47	2.368	2	9
สำนัก 3	1.75	2.25	1.91			5.91	1.970	1	10
สำนักงาน	1.83	2.12	1.58	2.25		7.78	1.945	1	11
ศูนย์	2.29	1.54	2.00			5.83	1.943	1	12
สำนัก 1	2.04	2.20	1.58			5.82	1.940	1	13
สำนัก 2	1.66	1.95	1.70	1.75		7.06	1.765	1	14

ตารางแปลงค่าคะแนนความเสี่ยงเป็นระดับความเสี่ยง

คะแนนความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง
2.51 - 3.00	สูง = 3
2.00 - 2.50	ปานกลาง = 2

1.00 - 1.99	ต่ำ = 1
-------------	---------

การจัดลำดับความสำคัญตามกิจกรรมตามข้อ 2.2.1) ควรทำในกรณีที่มีส่วนราชการมีขนาดเล็ก มีหน่วยงานและกิจกรรมไม่มาก แต่ถ้าเป็นส่วนราชการขนาดใหญ่และมีกิจกรรมมาก ควรจัดลำดับความสำคัญตามหน่วยงานตามข้อ 2.2.2) เนื่องจากหากมีกิจกรรมมากและมีคะแนนความเสี่ยงแตกต่างกัน และต้องเข้าตรวจหน่วยงานนั้น ๆ ในหลายช่วงเวลาภายใน 1 ปี จะเป็นการรบกวนเวลาการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เข้าตรวจสอบ ดังนั้น หากจะต้องเข้าตรวจสอบหน่วยงานใด ควรพิจารณาว่าหน่วยงานนั้นมีกิจกรรมใดที่มีความเสี่ยงสูงก็ควรวางแผนตรวจกิจกรรมนั้น ๆ ก่อน โดยตรวจสอบในช่วงเวลาเดียวกันทั้งหมด สำหรับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำ ควรวางแผนตรวจสอบในปีถัดไป

2.3) ในกรณีประเมินความเสี่ยงทั้งในระดับหน่วยงานและระดับกิจกรรม เช่น หน่วยงานในส่วนกลางประเมินความเสี่ยงในระดับกิจกรรม หน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคประเมินความเสี่ยงในระดับหน่วยงาน เป็นต้น ควรจัดลำดับความสำคัญแบบผสมตามข้อ 2.1) และ 2.2) (วิธีการจัดลำดับความสำคัญในกรณีนี้ได้แสดงไว้ตามตัวอย่างในภาคผนวก หน้า 63 ข้อ 2.2.1)

นอกจากจะนำผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบมาเป็นข้อมูลในการจัดลำดับความสำคัญแล้ว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรนำข้อมูลอื่น ๆ มาประกอบการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญด้วย ดังนี้

- วัตถุประสงค์การตรวจสอบ
- ผลการประเมินความเสี่ยงครั้งสุดท้าย ผลกระทบของการบริหารและควบคุมความเสี่ยง
- เรื่องที่หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการ และหน่วยรับตรวจต้องการให้ตรวจสอบ
- ผลการตรวจสอบครั้งก่อน

ตัวอย่างเช่น หัวหน้าส่วนราชการมอบหมายให้ตรวจสอบกิจกรรมใดก่อน ก็ควรนำกิจกรรมนั้น มาวางแผนตรวจสอบในลำดับแรก ๆ แม้ว่าการจัดลำดับความสำคัญตามผลการประเมินความเสี่ยงอาจอยู่ในลำดับกลาง ๆ เป็นต้น

3) พิจารณาระยะเวลาในการตรวจสอบ

เมื่อสามารถจัดลำดับความสำคัญของหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมที่จะตรวจสอบแล้ว ในลำดับต่อไป หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรวางแผนว่าจะเข้าตรวจหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมดังกล่าวกี่ปีและปีใดควรจะตรวจสอบหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมใดบ้าง ทั้งนี้ หน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมที่มีความสำคัญในลำดับแรก ๆ ควรกำหนดให้มีการตรวจสอบในปีแรก และอาจกำหนดความถี่ในการตรวจสอบมากกว่าหนึ่งครั้งก็ได้

4) **คำนวณจำนวนคนวันที่จะทำการตรวจสอบ**

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรนำรายชื่อหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรม ระยะเวลา และความถี่ในการตรวจสอบตามที่กำหนดไว้แล้ว มาเป็นข้อมูลในการวางแผนจัดสรรอัตรากำลังของผู้ตรวจสอบภายในที่มีอยู่ให้เหมาะสมและเพียงพอที่จะตรวจสอบหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวที่กำหนดไว้ภายใต้แผนการตรวจสอบระยะยาว โดยพิจารณาว่า ในแต่ละหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมที่จะตรวจสอบจะต้องใช้จำนวนคนวันเท่าใด ซึ่งเมื่อรวมจำนวนคนวันของทุกหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมที่จะตรวจสอบแล้ว จะต้องไม่เกินจำนวนคนวันที่มีอยู่ทั้งสิ้นตามระยะเวลาของแผนการตรวจสอบระยะยาว

ตัวอย่าง

ส่วนราชการ ก. มีผู้ตรวจสอบภายในทั้งหมด 3 คน และใน 1 ปี มีวันทำการทั้งสิ้น 240 วัน (1 เดือนมีประมาณ 20 วันทำการ) โดยแผนการตรวจสอบระยะยาวกำหนดระยะเวลาไว้ 3 ปี ดังนั้น หน่วยงานตรวจสอบภายในของส่วนราชการ ก. จะมีจำนวนคนวันที่จะทำการตรวจสอบตามแผนการตรวจสอบระยะยาวทั้งสิ้นเท่ากับ 2,160 คนวัน (3 คน X 240 วัน X 3 ปี) โดยในแต่ละปีจะมี 720 คนวัน (3 คน X 240 วัน) ซึ่งการคำนวณจำนวนคนวันดังกล่าว ควรคำนึงถึงวันต่าง ๆ ที่ผู้ตรวจสอบภายในจะต้องใช้ไปนอกเหนือจากงานตรวจสอบด้วย เช่น จำนวนวันที่ไปอบรม / สัมมนา วันลาป่วย วันลาพักผ่อน เป็นต้น

ต่อจากนั้น พิจารณาว่าแต่ละหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมที่จะตรวจสอบจะต้องใช้จำนวนคนวันเท่าใด ซึ่งเมื่อรวมจำนวนคนวันของทุกหน่วยรับตรวจและหรือ กิจกรรมที่จะตรวจสอบในแต่ละปีแล้ว จะต้อง มีจำนวนคนวันไม่เกิน 720 คนวัน และเมื่อรวมทั้ง 3 ปี จะต้อง มีจำนวนคนวันไม่เกิน 2,160 คนวัน

5) กำหนดจำนวนผู้ตรวจสอบภายในและงบประมาณที่จะใช้ในการตรวจสอบ

ให้ระบุว่าผู้ตรวจสอบภายในทั้งหมดกี่คนที่จะทำการตรวจสอบ และมีระดับตำแหน่งใดบ้างกี่คน รวมทั้งจะใช้งบประมาณเท่าใดบ้าง โดยแยกเป็นงบค่าใช้จ่าย เช่น งบดำเนินการ งบลงทุน เป็นต้น และแยกรายการโดยไม่ต้องแสดงวิธีการคำนวณประกอบ ให้แสดงเป็นยอดรวมของแต่ละรายการและยอดรวมทั้งสิ้นในแต่ละปี

การวางแผนการตรวจสอบระยะยาว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรวางแผนเกี่ยวกับหน่วยรับตรวจ กิจกรรม ระยะเวลา และจำนวนคนวัน ที่จะทำการตรวจสอบ ให้มีความสัมพันธ์กัน และควรกำหนดให้มีความยืดหยุ่นได้ เพื่อให้สามารถปรับเข้ากับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ อย่างไรก็ตาม หากส่วนราชการใดมีหน่วยรับตรวจจำนวนน้อย และมีกิจกรรมที่จะตรวจสอบไม่มาก ซึ่งสามารถตรวจสอบทั้งหมดได้ภายใน 1 ปี ก็ไม่จำเป็นต้องวางแผนการตรวจสอบระยะยาว แต่ต้องวางแผนการตรวจสอบประจำปี

2.3 การวางแผนการตรวจสอบประจำปี

เมื่อได้กำหนดแผนการตรวจสอบระยะยาวแล้ว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในต้องกำหนดแผนการตรวจสอบประจำปี ดังนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ

การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนการตรวจสอบประจำปี หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรชี้ให้หัวหน้าส่วนราชการเห็นว่าการตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการตรวจสอบประจำปี ทำขึ้นเพื่อให้ทราบหรือพิสูจน์เกี่ยวกับอะไร โดยวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบในแผนการตรวจสอบประจำปี จะมีรายละเอียดของเป้าหมายที่จะดำเนินการที่ชัดเจนกว่าวัตถุประสงค์การตรวจสอบที่กำหนดให้แผนการตรวจสอบระยะยาว ตัวอย่างเช่น

- เพื่อให้แน่ใจว่าการบริหารงานและการดำเนินงานต่าง ๆ ได้มีระบบการควบคุมและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมและเพียงพอ
- เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินงานของงาน / โครงการต่าง ๆ มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพและประหยัด ตลอดจนมีการบริหารจัดการที่ดี

- เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ และนโยบายของส่วนราชการหรือไม่
  - เพื่อให้แน่ใจว่าได้มีการจัดการป้องกันและดูแลทรัพย์สินของทางราชการอย่างรัดกุมและเหมาะสม
  - เพื่อให้แน่ใจว่าเอกสาร หลักฐานและการบันทึกบัญชีได้จัดทำขึ้นอย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ตลอดจนมีการเก็บรักษาที่เหมาะสม
- ทั้งนี้ ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบให้ชัดเจน เพื่อจะได้วางแผนการตรวจสอบให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ และควรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบในแผนการตรวจสอบระยะยาวด้วย

2) กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบ

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบเกี่ยวกับหน่วยรับตรวจ กิจกรรมที่ตรวจ ความถี่ในการตรวจ และจำนวนคนวันที่จะใช้ในการตรวจสอบให้สอดคล้องกับแผนการตรวจสอบระยะยาว และกำหนดระยะเวลาการตรวจสอบโดยระบุวันเริ่มต้นและสิ้นสุดการตรวจสอบไว้ด้วย ในกรณีที่มีสถานการณ์ใด ๆ ซึ่งอาจกระทบต่อเรื่องดังกล่าวที่กำหนดไว้ เช่น สถานะเศรษฐกิจ งบประมาณ นโยบายของรัฐบาลและส่วนราชการ เป็นต้น ผู้ตรวจสอบภายในสามารถปรับเปลี่ยนขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ ได้

3) กำหนดผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ

ให้ระบุชื่อผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบทั้งหมด ในกรณีที่แบ่งเป็นสายตรวจ ให้ระบุชื่อโดยแยกเป็นสายตรวจด้วย แต่ถ้ามีผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบมาก อาจระบุชื่อเพียงหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน หัวหน้าสายตรวจ พร้อมจำนวนและระดับตำแหน่งของผู้รับผิดชอบในแต่ละสายตรวจ

4) กำหนดงบประมาณที่ใช้ปฏิบัติงานตรวจสอบ

ให้ระบุงบประมาณที่จะใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบทั้งปี โดยแยกเป็นงบค่าใช้จ่ายและแยกรายการในแต่ละงบให้ชัดเจน พร้อมทั้งแสดงวิธีการคำนวณไว้ด้วย เช่น งบดำเนินการประกอบด้วย รายการค่าใช้จ่ายเดินทาง ซึ่งแยกเป็น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะ และรายการค่าอบรม/สัมมนา งบลงทุนประกอบด้วยรายการค่าอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น

3. การเสนอแผนการตรวจสอบ

เมื่อได้วางแผนการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว หัวหน้าผู้ตรวจสอบภายในต้องเสนอแผนการตรวจสอบให้กับบุคคลต่างๆ ดังนี้

1) คณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการประจำกระทรวง

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในต้องเสนอแผนการตรวจสอบระยะยาว (ถ้ามี) และแผนการตรวจสอบประจำปีต่อคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการประจำกระทรวง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนการตรวจสอบว่าครอบคลุมในเรื่องที่สำคัญๆ ซึ่งได้ประเมินแล้วว่ามีความเสี่ยงสูง หรือที่มีวงเงินงบประมาณสูงมาก หรือที่มีสัญญาณบอเหตุว่าอาจมีความเสียหายเกิดขึ้น รวมทั้งพิจารณาให้ข้อสังเกตหรือคำแนะนำ เพื่อจะได้ทบทวนปรับปรุงแก้ไขแผนการตรวจสอบให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของส่วนราชการ

2) หัวหน้าส่วนราชการ

เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการประจำกระทรวงพิจารณาให้ความเห็นต่อแผนการตรวจสอบแล้ว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรปรับปรุงแผนการตรวจสอบตามความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการประจำกระทรวง และ นำเสนอแผนการตรวจสอบที่ได้ปรับปรุงแล้วต่อหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาอนุมัติแผนการตรวจสอบ

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในจะต้องเสนอแผนการตรวจสอบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การจัดทำแผนการตรวจสอบ หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรนำเสนอเรื่องทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ บุคลากรและงบประมาณ รวมทั้ง ข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์และขอบเขตการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ กิจกรรมที่ตรวจสอบ และระยะเวลาที่มีอยู่ พร้อมทั้งการฝึกอบรมที่สำคัญและการพัฒนาตรวจสอบ ทั้งนี้ การเสนอเรื่องทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบ ควรมีข้อมูล

อย่างเพียงพอที่จะทำให้หัวหน้าส่วนราชการสามารถแน่ใจว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์การตรวจสอบที่กำหนดไว้ในแผนการตรวจสอบ

4. การทบทวนและปรับปรุงแผนการตรวจสอบ

เมื่อแผนการตรวจสอบระยะยาวและ (ถ้ามี) และแผนการตรวจสอบประจำปี ได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในต้องปฏิบัติตามตรวจสอบตามแผนการตรวจสอบที่ได้รับอนุมัติ ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติงาน ถ้าหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในพบว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามให้เป็นไปตามแผนการตรวจสอบได้ หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรพิจารณาทบทวนและปรับปรุงแผนการตรวจสอบใหม่ และเสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นก่อนเสนอหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาอนุมัติอีกครั้งหนึ่งด้วย

ส่วนที่ 2

แผนการปฏิบัติงาน (Engagement Plan)

ความหมาย

มาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ :

แผนการปฏิบัติงาน หมายถึง แผนการปฏิบัติงานสำหรับงานที่ได้รับมอบหมายที่ผู้ตรวจสอบภายในจัดทำไว้ล่วงหน้าว่าจะตรวจสอบเรื่องใด ที่หน่วยรับตรวจใด ด้วยวัตถุประสงค์ ขอบเขตการตรวจสอบ และวิธีการตรวจสอบใด จึงจะทำให้การปฏิบัติงานในครั้งนั้นบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งจะมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

- กำหนดวัตถุประสงค์
- กำหนดขอบเขต
- กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน

แผนการปฏิบัติงาน เป็นรายละเอียดของงานทั้งหมดที่ผู้ตรวจสอบภายในได้จัดทำขึ้นไว้ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรตามที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน โดยผู้ตรวจสอบภายในจะกำหนดว่ากิจกรรมใด ๆ ที่ได้รับมอบหมายควรมีประเด็นการตรวจสอบใดด้วยวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายอะไรบ้าง ขอบเขตในการปฏิบัติงานตรวจสอบจะมีปริมาณมากน้อยเพียงใด รวมทั้งวิธีการตรวจสอบว่าจะดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดอย่างไร เพื่อให้ได้หลักฐานครบถ้วน เพียงพอ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การวางแผนการปฏิบัติงาน ต้องอาศัยข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลขั้นต้น รวมทั้งผลจากการประเมินระบบการควบคุมภายในและการประเมินความเสี่ยงเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบในแต่ละกิจกรรมได้ครอบคลุมประเด็นการตรวจสอบที่สำคัญ อันจะทำให้การปฏิบัติงานตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดทรัพยากรด้านการตรวจสอบภายในที่มีอยู่อย่างจำกัด

วัตถุประสงค์

การจัดทำแผนการปฏิบัติงานมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้มีการกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการตรวจสอบ รวมทั้งเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพตรวจสอบภายใน
2. เพื่อใช้ควบคุมหรือสอบทานการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้ช่วยผู้ตรวจสอบ (ถ้ามี) ให้เป็นไปตามขั้นตอนหรือวิธีการตรวจสอบที่กำหนดในแผนการปฏิบัติงาน

ประโยชน์

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวเห็นได้ว่าแผนการปฏิบัติงานมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบดังนี้

1. ช่วยในการมอบหมายงานตรวจสอบ

ในแผนการปฏิบัติงานจะกำหนดวิธีการตรวจสอบไว้อย่างละเอียดในแต่ละกิจกรรม ซึ่งอาจมีวิธีการตรวจสอบที่มีความยากง่ายต่างกัน และมีปริมาณงานตรวจสอบไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงอาจใช้แผนการปฏิบัติงานช่วยในการกำหนดว่าผู้ตรวจสอบภายในคนใดจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องอะไร ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณงานตรวจสอบและความรู้ความสามารถของผู้ตรวจสอบภายใน

2. ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามขั้นตอนและประหยัดเวลา

ในแผนการปฏิบัติงานจะกำหนดขั้นตอนการตรวจสอบของกิจกรรมที่จะต้องตรวจสอบเอาไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้ตรวจสอบภายในทราบขั้นตอนการตรวจสอบ ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

3. ช่วยในการควบคุมหรือสอบทานการปฏิบัติงาน

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในสามารถใช้แผนการปฏิบัติงานช่วยในการควบคุมให้ผู้ตรวจสอบภายในและหรือผู้ช่วยผู้ตรวจสอบภายในปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานที่กำหนด พร้อมทั้งสอบทานด้วยว่าการปฏิบัติงานดังกล่าว มีผลการตรวจสอบโดยสรุปเป็นอย่างไร มีจุดใดที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษหรือไม่ หรือควรมีการตรวจสอบเพิ่มเติมในประเด็นใดบ้าง

4. เป็นหลักฐานในการปฏิบัติงาน

แผนการปฏิบัติงานถือเป็นกระดาษทำการอย่างหนึ่งของผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ตรวจสอบภายในได้ปฏิบัติงานโดยระมัดระวังรอบคอบ และเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในหรือไม่

5. เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

การตรวจสอบแต่ละกิจกรรม ผู้ตรวจสอบสามารถนำแผนการปฏิบัติงานครั้งก่อนมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับงานตรวจสอบปีปัจจุบัน และเมื่อดำเนินการตรวจสอบไปแล้ว อาจพบว่ามีปัญหาหรือรายละเอียดบางอย่างไม่ถูกต้อง ก็สามารถนำแผนการปฏิบัติงานเดิมมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แผนการปฏิบัติงานสมบูรณ์และเหมาะสมกับงานตรวจสอบครั้งต่อไป

ข้อควรคำนึงถึงในการวางแผนการปฏิบัติงาน

เพื่อให้การจัดทำแผนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในครอบคลุมประเด็นการตรวจสอบที่สำคัญ ๆ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในทั้งในด้านหลักประกันและการให้คำปรึกษา ผู้ตรวจสอบภายในควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง

ควรคำนึงถึงความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงเช่นเดียวกับการวางแผนการตรวจสอบ แต่จะเน้นความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะตรวจสอบ

2. วัตถุประสงค์และขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบ

แผนการปฏิบัติงานจะกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบตามประเด็นการตรวจสอบที่สำคัญของกิจกรรมที่จะตรวจสอบ ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับประเด็นการตรวจสอบที่กำหนด จึงควรพิจารณาดังนี้

2.1 ควรระบุวัตถุประสงค์และขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบในแต่ละกิจกรรมที่จะตรวจสอบว่าจะตรวจสอบเพื่อให้ทราบในเรื่องใด รวมถึงมีประเด็นที่จะ

ตรวจสอบและปริมาณงานที่จะทดสอบมาน้อยเพียงใด เพื่อจะได้กำหนดวิธีการตรวจสอบให้เหมาะสมต่อไป

2.2 ควรกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการตรวจสอบ

3. วิธีการตรวจสอบ

วิธีการตรวจสอบ หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติงานตรวจสอบในแต่ละกิจกรรม โดยมุ่งเน้นตามประเด็นการตรวจสอบที่กำหนด การกำหนดวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม จึงควรคำนึงถึงเรื่องดังนี้

3.1 ควรกำหนดวิธีการตรวจสอบที่จะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์การปฏิบัติงานตรวจสอบที่กำหนดไว้

3.2 ควรกำหนดเทคนิคการตรวจสอบให้สอดคล้องและสัมพันธ์กัน และได้มาซึ่งหลักฐานที่ต้องการและเพียงพอต่อการแสดงความคิดเห็นไว้ในรายงานผลการปฏิบัติงาน

3.3 ควรกำหนดโดยคำนึงถึงทรัพยากรที่จะใช้ในการตรวจสอบที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้แก่ อัตรากำลัง ระยะเวลา และงบประมาณ ซึ่งจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับแผนการตรวจสอบที่ได้กำหนดเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบ

แนวปฏิบัติการวางแผนการปฏิบัติงาน

มาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ :

2200 : การวางแผนการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบภายในควรจัดทำแผนการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ทั้งในด้านการให้หลักประกันและการให้คำปรึกษา โดยควรคำนึงถึง

- วัตถุประสงค์ของงานและวิธีการดำเนินงานในอันที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
- ความเสี่ยงที่สำคัญๆที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ เช่น ความเสี่ยงทางด้านทรัพยากร การปฏิบัติงาน เป็นต้น

- ความเพียงพอและความมีประสิทธิภาพของกิจกรรมการบริหารความเสี่ยงและระบบการควบคุม เมื่อเปรียบเทียบกับกรอบการปฏิบัติงานหรือกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
- โอกาสในการปรับปรุงกิจกรรมการบริหารความเสี่ยงและระบบการควบคุม ให้ดีขึ้น

2210 : การกำหนดวัตถุประสงค์

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน ควรเน้นเรื่องความเสี่ยง การควบคุม และกระบวนการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับงานที่จะทำ

2210.A1 : ผู้ตรวจสอบภายในควรระบุและประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะสอบทาน เพื่อให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานสะท้อนให้เห็นถึงผลของการประเมินความเสี่ยง

2210.A2 : ผู้ตรวจสอบภายในควรคำนึงถึงข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง และการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้การกำหนดวัตถุประสงค์ครอบคลุมในประเด็นที่สำคัญๆ

2210.C1 : ผู้ตรวจสอบภายในควรคำนึงถึงความเสี่ยง การควบคุมและกระบวนการกำกับดูแลตามขอบเขตที่ได้มีการตกลงร่วมกันกับผู้รับบริการงานให้คำปรึกษา

2220 : การกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบภายในควรกำหนดขอบเขตของการปฏิบัติงานให้เพียงพอในอันที่จะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายบรรลุตามวัตถุประสงค์

2220.A1 : ขอบเขตของการปฏิบัติงานควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงระบบการทำงานต่าง ๆ เอกสารหลักฐาน รายงาน บุคลากร และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง

2220.C1 : ขอบเขตการให้คำปรึกษา ควรกำหนดให้เพียงพอที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่เห็นชอบร่วมกันกับผู้รับบริการ ในกรณีที่ผู้ตรวจสอบภายในถูกจำกัดขอบเขตการให้คำปรึกษา ควรได้มีการพิจารณาว่าสมควรจะปฏิบัติงานต่อหรือไม่ หากต้องปฏิบัติ ควรเปิดเผยข้อจำกัดดังกล่าวให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ

2230 : การจัดสรรทรัพยากร

ผู้ตรวจสอบภายในควรจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานควรจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะและความซับซ้อนของงาน ตลอดจนข้อจำกัดของเวลาและงบประมาณที่มีอยู่

2240 : การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน

เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้ตรวจสอบภายในควรจัดทำรายละเอียดของการทำงานในขั้นตอนต่าง ๆ เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ทีมงานใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

2240.A1 : ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานควรระบุวิธีการในการคัดเลือกข้อมูล วิเคราะห์ ประเมินผล และบันทึกข้อมูลที่ได้รับในระหว่างการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ แนวทางการปฏิบัติงานดังกล่าวควรได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานและทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง

2240.C1 : แนวทางการปฏิบัติงานสำหรับงานให้คำปรึกษาจะมีรูปแบบและเนื้อหาที่แตกต่างกันไปตามแต่ละลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย

แนวทางการปฏิบัติงาน หมายถึง การกำหนดวิธีปฏิบัติงานในรายละเอียดสำหรับงานที่ได้รับมอบหมายที่ผู้ตรวจสอบภายในต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทีมงานใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในรายละเอียดว่าในการตรวจสอบแต่ละเรื่องจะต้องตรวจสอบอะไรบ้าง ด้วยวัตถุประสงค์อะไร ที่หน่วยรับตรวจใด ณ เวลาใด และใช้วิธีการและเทคนิคการตรวจสอบใด จึงจะช่วยให้การรวบรวมหลักฐานในรายละเอียดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อแผนการตรวจสอบได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบ ภาคราชการประจำกระทรวงและได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการแล้ว หัวหน้าหน่วยงาน ตรวจสอบภายในควรมอบหมายงานตรวจสอบว่า หน่วยรับตรวจใดและกิจกรรมใดควรให้ ผู้ตรวจสอบคนใดรับผิดชอบ ซึ่งรวมถึงงานให้คำปรึกษา โดยควรทำเป็นหลักฐานการ มอบหมายงานและแจ้งให้ผู้ตรวจสอบภายในทราบพร้อมขอบเขตที่ควรดำเนินการ และ ผู้ตรวจสอบภายในควรวางแผนการปฏิบัติงานสำหรับการตรวจสอบในแต่ละกิจกรรมและ งานให้คำปรึกษาที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ซึ่งควรจัดทำเป็น ลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าและควรได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบ ภายในหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานและทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง

แนวปฏิบัติการวางแผนการปฏิบัติงาน จะกล่าวรายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ส่วนประกอบของแผนการปฏิบัติงาน
2. ขั้นตอนการวางแผนการปฏิบัติงาน
3. การเสนอแผนการปฏิบัติงาน
4. การทบทวนและปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน

1. ส่วนประกอบของแผนการปฏิบัติงาน

แผนการปฏิบัติงานสำหรับการตรวจสอบในแต่ละกิจกรรม ควรประกอบด้วย สารสำคัญดังนี้

1) **หน่วยรับตรวจ กิจกรรมและประเด็นการตรวจสอบ** ควรกำหนดว่าเป็น แผนการปฏิบัติงานตรวจสอบในกิจกรรมใด ณ หน่วยรับตรวจใด และมีประเด็นการ ตรวจสอบที่สำคัญอะไรบ้าง

2) **วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน** ควรกำหนดว่าประเด็นการตรวจสอบ ที่กำหนดนั้น จะตรวจสอบโดยมีจุดมุ่งหมายที่แสดงให้ทราบหรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การตรวจสอบในแผนการตรวจสอบประจำปี ด้วย

3) **ขอบเขตการปฏิบัติงาน** ควรกำหนดปริมาณงานที่จะทำการทดสอบหรือ ตรวจสอบ เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับประเด็นการตรวจสอบที่กำหนดด้วย

4) **แนวทางการปฏิบัติงาน**¹ ควรกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการตรวจสอบในแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจนและเพียงพอ โดยควรระบุวิธีการในการคัดเลือกข้อมูล การวิเคราะห์ การประเมินผล และการบันทึกข้อมูลที่ได้รับระหว่างการบริหารงานตรวจสอบ พร้อมทั้งกำหนดเทคนิคการตรวจสอบที่เหมาะสม อันจะช่วยให้การตรวจสอบได้หลักฐานครบถ้วน และเพียงพอที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ประเด็นที่ควรตรวจสอบในรายละเอียดควรเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญที่ได้จากการสำรวจข้อมูล การประเมินผล ระบบการควบคุมภายในและการประเมินความเสี่ยง

5) **ชื่อผู้ตรวจสอบภายในและระยะเวลาที่ตรวจสอบ** ควรกำหนดชื่อผู้ตรวจสอบภายในและระยะเวลาตรวจสอบไว้ เพื่อให้ทราบว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบกิจกรรมใดและประเด็นใดบ้าง รวมทั้งจะใช้เวลาตรวจสอบกี่วัน ซึ่งควรกำหนดโดยหัวหน้าสายตรวจ (ถ้ามี)

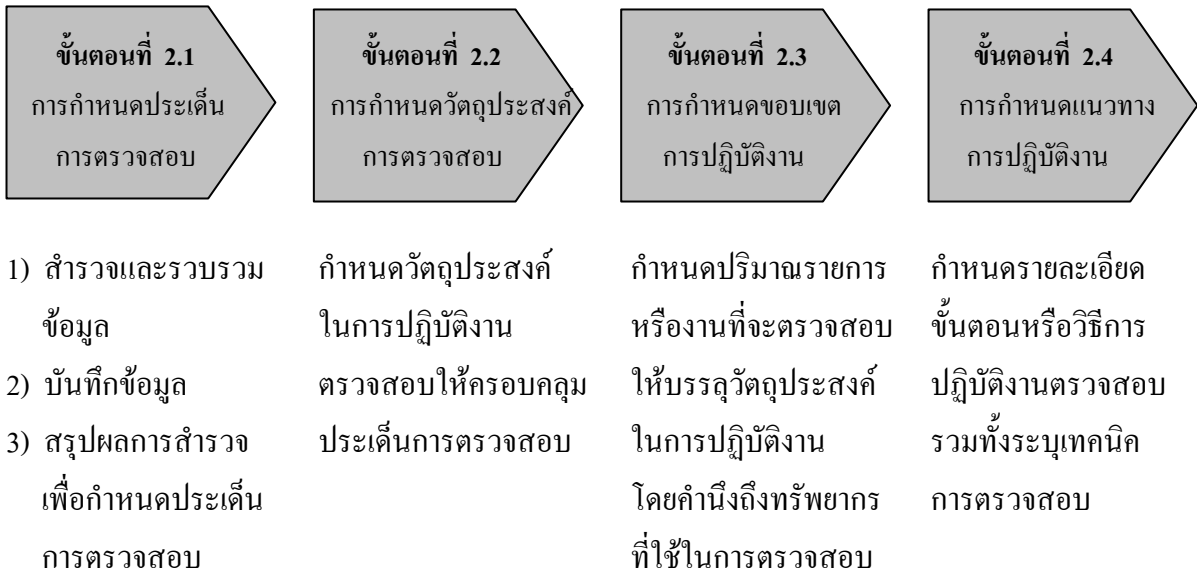
6) **สรุปผลการตรวจสอบ** ควรบันทึกผลการตรวจสอบโดยสรุปเฉพาะประเด็นการตรวจสอบที่สำคัญๆ พร้อมระบุรหัสกระดาษทำการที่ใช้บันทึกผลการตรวจสอบ เพื่อสะดวกในการอ้างอิงและค้นหากระดาษทำการเมื่อต้องการหาข้อมูลการตรวจสอบเพิ่มเติม นอกจากนี้ ควรลงลายมือชื่อผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบทานพร้อมทั้งวันที่ที่ตรวจสอบหรือสอบทานไว้ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นว่าใครเป็นผู้ตรวจสอบและผู้สอบทาน ซึ่งหากต้องการข้อมูลการตรวจสอบเพิ่มเติมจะได้สอบถามกับผู้ตรวจสอบและผู้สอบทานต่อไป ทั้งนี้ สรุปผลการตรวจสอบ ลายมือชื่อผู้ตรวจสอบและวันที่ที่ตรวจสอบ รวมทั้งลายมือชื่อผู้สอบทานและวันที่ที่สอบทาน จะบันทึกภายหลังจากที่ได้ตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว

2. ขั้นตอนการวางแผนการปฏิบัติงาน

การวางแผนการปฏิบัติงานควรจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรและควรมีลักษณะยืดหยุ่น โดยสามารถแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมได้ตลอดเวลาตามสภาวะการณ์ ทั้งนี้ แผนการปฏิบัติงานควรผ่านการสอบทานและเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ซึ่งวิธีการวางแผนการปฏิบัติงานสามารถกล่าวโดยละเอียดในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

---

¹ แนวทางการปฏิบัติงาน หมายถึง แผนงานตรวจสอบในรายละเอียดหรือเรียกว่าการกำหนดแนวการตรวจสอบ (Audit Program)

2.1 การกำหนดประเด็นการตรวจสอบ

เมื่อหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในมอบหมายงานตรวจสอบให้ผู้ตรวจสอบภายในแล้ว ผู้ตรวจสอบภายในควรนำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายมาวางแผนการปฏิบัติงาน โดยในเบื้องต้นควรกำหนดประเด็นการตรวจสอบว่ากิจกรรมที่จะตรวจสอบมีประเด็นใดบ้างที่เป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญที่อาจทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการกำหนดประเด็นการตรวจสอบมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดสินใจว่าประเด็นใดควรตรวจสอบในรายละเอียดต่อไป และประเด็นใดควรยุติหรือไม่ต้องตรวจสอบในรายละเอียด

ผู้ตรวจสอบภายในควรทำการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อกำหนดประเด็นการตรวจสอบ โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1) สํารวจและรวบรวมข้อมูล

- 1.1) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบ เช่น
- วัตถุประสงค์ เป้าหมาย รายละเอียดกิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน
  - ผลผลิต ผลลัพธ์ เกณฑ์การวัดผลการดำเนินงานและตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน
  - กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
  - คู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงาน

- ความเสี่ยง การประเมินและการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งระบบการควบคุมภายใน

- รายงานผลการประเมินระบบการควบคุมภายในที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเองและหรือที่ผู้ตรวจสอบภายในประเมินเอง

- ผลการดำเนินงาน

- ผลการตรวจสอบที่ผ่านมา (ถ้ามี)

1.2) ประชุมหารือกับผู้บริหารของหน่วยรับตรวจที่จะเข้าไปตรวจสอบหัวข้อที่ควรหารือ เช่น

- วัตถุประสงค์และขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบ

- ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

- คณะผู้ตรวจสอบภายในที่รับผิดชอบ

- การรายงานและการติดตามผลการตรวจสอบ

- ข้อมูล เอกสารหรือหลักฐานที่ต้องใช้ในการตรวจสอบ รวมทั้งผู้ประสานงานที่เกี่ยวข้อง

- สภาพการปฏิบัติงานจริงของหน่วยรับตรวจที่ได้สำรวจหรือสอบทานเบื้องต้น ความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง ระบบการควบคุมภายใน รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบงานและการบริหารงาน

- เรื่องที่ผู้บริหารของหน่วยรับตรวจอยากจะให้ตรวจสอบเพิ่มเติม

1.3) สัมภาษณ์บุคคลทั้งภายในและภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะตรวจสอบ สังเกตการณ์การปฏิบัติงานและหรือสอบทานรายงานของฝ่ายบริหาร

1.4) วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่สำรวจได้

2) บันทึกข้อมูล

2.1) จัดทำแผนภาพ (flowchart) การปฏิบัติงาน พร้อมทั้งสอบทานการปฏิบัติงานตามแผนภาพที่จัดทำไว้ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการปฏิบัติงาน

2.2) บันทึกข้อมูลต่างๆ ที่สำรวจได้ ซึ่งรวมถึงปัจจัยเสี่ยงและกิจกรรมการควบคุมความเสี่ยงที่สำคัญ

3) สรุปผลการสำรวจ

3.1) ประเด็นสำคัญที่ควรตรวจสอบในรายละเอียดลึกลงไป รวมทั้งประเด็นที่ไม่ควรตรวจสอบต่อหรือควรรุติ พร้อมเหตุผลประกอบ เช่น เรื่องที่ลดความสำคัญ เรื่องที่ได้รับการแก้ไขแล้ว เรื่องที่ไม่คุ้มค่าต่อการตรวจสอบต่อ หรือเรื่องที่ไม่อยู่ในวิสัยที่จะตรวจสอบได้ เป็นต้น

3.2) จุดควบคุมที่สำคัญ รวมทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งของการควบคุม

2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน

เมื่อได้ประเด็นการตรวจสอบแล้ว ลำดับต่อไปผู้ตรวจสอบภายในควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมประเด็นการตรวจสอบที่กำหนด โดยควรเน้นเรื่องการระบุและประเมินความเสี่ยง การควบคุม และกระบวนการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะสอบทาน รวมทั้งคำนึงถึงข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ วัตถุประสงค์การปฏิบัติงานในแผนการปฏิบัติงาน ควรกำหนดให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การตรวจสอบในแผนการตรวจสอบ

การกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน ควรกำหนดให้ชัดเจนตามประเด็นการตรวจสอบ เช่น

- ประเด็นการตรวจสอบด้านการปฏิบัติงาน ควรกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และประหยัดของการดำเนินงาน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นสำคัญ
- ประเด็นการตรวจสอบด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนด ควรกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความถูกต้องของการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดต่างๆ ที่หน่วยงานถือปฏิบัติ
- ประเด็นการตรวจสอบด้านการเงินการบัญชี ควรกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความครบถ้วน ความถูกต้อง และเชื่อถือได้ของข้อมูลและตัวเลขต่างๆ

2.3 การกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานแล้ว ผู้ตรวจสอบภายในควรกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานให้เพียงพอที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การกำหนด

ขอบเขตการปฏิบัติงาน เป็นการกำหนดเพื่อให้ทราบว่าตรวจสอบอะไรเป็นจำนวนเท่าใด โดยควรกำหนดปริมาณรายการหรืองานที่จะตรวจสอบให้ครอบคลุมถึงระบบงาน เอกสาร หลักฐาน รายงาน บุคลากร และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องและที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของงานอย่างมาก หรือที่ใช้เงินงบประมาณสูง หรือมีปัญหาหรือความเสี่ยงในการดำเนินงาน ซึ่งควรให้สอดคล้องกับประเด็นการตรวจสอบที่กำหนด

การกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน ควรคำนึงถึงทรัพยากรด้านการตรวจสอบ ภายในที่จะใช้ในการตรวจสอบด้วย เช่น

- จำนวนและความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้ตรวจสอบภายใน ควรกำหนดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะและความซับซ้อนของงานที่จะตรวจสอบ หรือหากผู้ตรวจสอบภายในยังไม่มีความรู้ในการตรวจสอบกิจกรรมนั้นๆ ก็ควรต้องส่งไปฝึกอบรม หรืออาจพิจารณาใช้ผู้ตรวจสอบภายในจากแหล่งภายนอกแทนในกรณีที่จำเป็น ต้องใช้ทักษะหรือความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ

- ระยะเวลาที่จะตรวจสอบ ควรกำหนดให้สอดคล้องกับระยะเวลาการตรวจสอบที่กำหนดไว้ในแผนการตรวจสอบที่ได้รับอนุมัติ

- งบประมาณที่ใช้ในการตรวจสอบ ควรให้สอดคล้องกับงบประมาณการตรวจสอบที่กำหนดไว้ในแผนการตรวจสอบที่ได้รับอนุมัติ

2.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน

แนวทางการปฏิบัติงานควรกำหนดให้สอดคล้องกับขอบเขตการปฏิบัติงาน และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ตรวจสอบภายในควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและมีรายละเอียดเพียงพอที่จะปฏิบัติตามได้ รวมทั้งให้ครอบคลุมประเด็นการตรวจสอบที่กำหนด โดยจัดทำรายละเอียดขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติงาน ตรวจสอบตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด และควรกำหนดให้ได้ข้อตรวจพบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐาน และข้อเท็จจริงใน 5 เรื่อง ดังนี้

- 1) หลักเกณฑ์หรือสิ่งที่ควรจะเป็น (Criteria) กฎหมาย ระเบียบ มาตรฐาน คู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้มีอะไรบ้าง

- 2) สิ่งที่เป็นอยู่ (Condition) สภาพการดำเนินงานในปัจจุบันเป็นอย่างไร

- 3) ผลกระทบ (Effects) ผลกระทบหรือผลเสียหายที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานมีอย่างไรบ้าง

4) สาเหตุ (Cause) สาเหตุสำคัญที่ทำให้สภาพการดำเนินงานจริงแตกต่างจากกฎหมาย ระเบียบ มาตรฐาน คู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

5) ข้อเสนอแนะ (Recommendation) แนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ มาตรฐาน คู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติที่กำหนดไว้ หรือให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ เพื่อให้ทราบสาระสำคัญและรายละเอียดของกิจกรรมที่จะตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบภายในควรระบุเทคนิคการตรวจสอบเกี่ยวกับการคัดเลือกข้อมูล การวิเคราะห์ การประเมินผล และการบันทึกข้อมูลที่ได้รับในระหว่างการปฏิบัติงาน เทคนิคการตรวจสอบดังกล่าว ผู้ตรวจสอบภายในควรเลือกใช้ให้เหมาะสม เพื่อจะได้รวบรวมข้อมูล หลักฐานต่างๆ ที่ดีและเพียงพอที่จะนำไปสนับสนุนข้อสรุปหรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อตรวจพบที่ได้จากการตรวจสอบ ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบเป็นไปตามวัตถุประสงค์การตรวจสอบที่กำหนดในแผนการตรวจสอบ ทั้งนี้ ความหมายและวิธีการของแต่ละเทคนิคการตรวจสอบ จะกล่าวโดยละเอียดในส่วนที่ 3 เทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบ

3. การเสนอแผนการปฏิบัติงาน

เมื่อผู้ตรวจสอบภายในได้วางแผนการปฏิบัติงานในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในเรียบร้อยแล้ว ควรเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในพิจารณาเห็นชอบก่อนการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในพิจารณาว่าแผนการปฏิบัติงานดังกล่าวมีความครอบคลุมและเหมาะสม รวมทั้งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนการตรวจสอบที่ได้รับอนุมัติหรือไม่ เพียงใด และหากมีการปรับแผนการปฏิบัติงาน ก็ควรขอความเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในอีกครั้งหนึ่ง

การเสนอแผนการปฏิบัติงานให้หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในเห็นชอบนั้น ผู้ตรวจสอบภายในควรเสนอก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานตามแผนซึ่งควรเสนอ โดยเร็ว เนื่องจากหากต้องปรับปรุงแก้ไขก็จะสามารถดำเนินการได้ทันก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงาน

4. การทบทวนและปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบภายในจะต้องจัดทำและทบทวนหรือปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานสำหรับหน่วยรับตรวจก่อนที่จะเข้าตรวจสอบในกรณีดังนี้

1. กรณีที่เป็นการตรวจสอบครั้งแรก ผู้ตรวจสอบภายในอาจจัดทำแผนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานโดยทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ เมื่อปฏิบัติงานตรวจสอบไประยะหนึ่งแล้ว ผู้ตรวจสอบภายในเห็นว่าแผนการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ยังไม่เหมาะสม ผู้ตรวจสอบภายในควรนำแผนการปฏิบัติงานดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานตรวจสอบมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. กรณีที่ไม่ใช่เป็นการตรวจสอบครั้งแรก เมื่อผู้ตรวจสอบภายในจะตรวจสอบหน่วยรับตรวจหรือกิจกรรมซึ่งได้ตรวจสอบมาแล้ว ผู้ตรวจสอบภายในควรนำแผนการปฏิบัติงานครั้งก่อนของหน่วยรับตรวจหรือกิจกรรมดังกล่าวมาพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่งว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ โดยพิจารณาว่าปัจจัยต่างๆ ที่เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการปฏิบัติงานได้เปลี่ยนแปลงไปจากครั้งก่อนหรือไม่ เพื่อให้แผนการปฏิบัติงานเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมของหน่วยรับตรวจที่จะตรวจสอบมากที่สุด

ดังนั้น ผู้ตรวจสอบภายในสามารถทบทวนและปรับปรุงแก้ไขแผนการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มต้นจัดทำแผน ระหว่างปฏิบัติงานตามแผน หรือเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติตามแผนก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันคือเพื่อให้ได้แผนการปฏิบัติงานที่เหมาะสมที่สุดนั่นเอง

ส่วนที่ 3

เทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบ

เทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบ

เทคนิคการตรวจสอบ เป็นวิธีการรวบรวมหลักฐานและข้อเท็จจริงต่างๆ ในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบ โดยผู้ตรวจสอบจะต้องเข้าใจและเลือกใช้เทคนิคการตรวจสอบให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะตรวจสอบในแต่ละกรณี เนื่องจากเทคนิคการตรวจสอบแต่ละเทคนิคมีความยากง่ายต่างกันและให้ได้มาซึ่งหลักฐานความเชื่อถือไม่เท่ากันเมื่อใช้กับบุคคลหรือสถานการณ์ต่างกัน นอกจากนี้ แต่ละเทคนิคการตรวจสอบก็มีข้อจำกัดในการนำไปใช้ ทำให้ในบางครั้งผู้ตรวจสอบอาจใช้เทคนิคการตรวจสอบหลายอย่างมาประกอบกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอที่ผู้ตรวจสอบจะเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะไว้ในรายงานผลการตรวจสอบ ดังนั้น ในส่วนที่ 3 นี้ จะได้กล่าวถึงความหมายและวิธีการของแต่ละเทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบโดยทั่วไป ดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่าง

เป็นการเลือกข้อมูลแต่เพียงบางส่วน ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวแทนของข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำมาตรวจสอบ การสุ่มตัวอย่างต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ โดยคำนึงถึงว่าข้อมูลทั้งหมดมีโอกาสได้รับการเลือกเท่า ๆ กัน ผลที่ได้รับจึงจะแสดงสภาพที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้กันอยู่ 4 วิธี คือ

1.1 **วิธี *Random Sampling*** เป็นการเลือกตัวอย่างจำนวนหนึ่งจากข้อมูลทั้งหมด โดยให้แต่ละหน่วยของข้อมูลมีโอกาสที่จะได้รับเลือกเท่าเทียมกันและเป็นไปอย่าง ยุติธรรม เช่น การจับสลาก เป็นต้น

1.2 **วิธี *Systematic Sampling*** เป็นการเลือกตัวอย่างโดยการกำหนดระยะหรือช่วงตอนของตัวอย่างที่จะเลือกไว้ด้วยวิธีแบ่งไว้เท่า ๆ กัน เช่น เลือกตัวอย่างใบสำคัญ 1 ฉบับ จากใบสำคัญทุก ๆ 15 ฉบับ เป็นต้น ความห่างของระยะหรือช่วงตอนขึ้นอยู่กับจำนวนข้อมูลและจำนวนตัวอย่างที่ต้องการ

ข้อมูลที่น่ามาเลือกตัวอย่างด้วยวิธีนี้ต้องมีคุณสมบัติเหมือนกัน และมีการจัดเรียงลำดับของข้อมูลอย่างถูกต้องและครบถ้วน ผู้ตรวจสอบต้องระวังในการกำหนดระยะของตัวอย่างว่าต้องไม่เป็นผลให้ข้อมูลทั้งหมดถูกเลือกหรือมิได้รับการเลือกเลยด้วย

1.3 วิธีการแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม

1.3.1 *Stratified Sampling* เป็นการเลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยมีวิธีดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1) แบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการรวมข้อมูลที่มีลักษณะเหมือนกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน

2) สุ่มเลือกตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอาจแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ดี มีความถูกต้อง และ เชื่อถือได้

วิธีนี้เหมาะสำหรับการตรวจสอบพัสดุ ครุภัณฑ์ ที่มีปริมาณมาก และสถานที่เก็บมีหลายแห่ง ซึ่งทำให้ข้อมูลมีโอกาสได้รับการสุ่มตรวจสอบเท่าเทียมกัน

1.3.2 *Cluster Sampling* เป็นการเลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมีวิธีดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1) แบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยกำหนดจำนวนเท่ากัน ซึ่งถือตำแหน่งที่ตั้งหรือการเก็บรวบรวมรายการเป็นเกณฑ์ สำหรับการกำหนดจำนวนกลุ่ม และจำนวนรายการในแต่ละกลุ่มขึ้นอยู่กับลักษณะและปริมาณของข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมด

2) สุ่มเลือกกลุ่มต่าง ๆ ที่แบ่งไว้มาเป็นตัวอย่างกล่าวคือ เลือกทั้งกลุ่มมาเป็นตัวอย่างในการสุ่มเลือกตัวอย่างนี้ ซึ่งจะเป็นจำนวนเล็กน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับลักษณะและขนาดของข้อมูล

1.4 *วิธี Selective หรือ Judgement Sampling* เป็นการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ตรวจสอบว่าจะพิจารณาเลือกสุ่มตัวอย่างใดบ้าง โดยตัวอย่างที่สุ่มเลือกนั้นควรเป็นสิ่งที่มีความลักษณะพิเศษ ซึ่งเคลื่อนย้ายหรือหยิบฉวยได้ และอาจก่อให้เกิดการทุจริตได้ด้วย เช่น ผู้ตรวจสอบควรสุ่มตรวจสอบเครื่องโทรสารมากกว่าเครื่องถ่ายเอกสาร เพราะว่าเครื่องโทรสารสามารถยกเคลื่อนที่ได้ง่ายกว่าเครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น

2. การตรวจนับ

เป็นการพิสูจน์จำนวนและสภาพของสิ่งที่ตรวจนับว่ามีอยู่ครบถ้วนตามที่บันทึกไว้หรือไม่ สภาพของสิ่งของนั้นเป็นอย่างไร อยู่ในสภาพชำรุดเสียหายหรือไม่ มีการ

เก็บรักษาไว้อย่างไร โดยปกติการตรวจนับนี้จะใช้การตรวจสอบเงินสด วัสดุ ครุภัณฑ์ และ ยานพาหนะ เป็นต้น

ข้อจำกัด

1. สินทรัพย์ที่ตรวจนับจะต้องมีรูปร่าง หรือมีหลักฐานที่สามารถแสดงสภาพของสินทรัพย์นั้น เช่น เช็ค พันธบัตรรัฐบาล ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น
2. การตรวจนับมิใช่เป็นเครื่องพิสูจน์กรรมสิทธิ์ของสินทรัพย์เสมอไป

3. การยืนยันยอด

เป็นการขอให้บุคคลที่ไม่ใช่ผู้รับตรวจซึ่งทราบเรื่องเกี่ยวกับหลักฐานต่างๆ ให้การยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรมายังผู้ตรวจสอบโดยตรง การยืนยันนี้เมื่อปฏิบัติอย่างถูกต้องจะถือเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้มากที่สุด เนื่องจากบุคคลดังกล่าวไม่จำเป็นต้องปิดบังข้อเท็จจริง เทคนิคนี้ส่วนใหญ่ใช้กับการยืนยันยอดเงินฝากธนาคาร หรือสินทรัพย์ซึ่งอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น เช่น ลูกหนี้เงินยืม เงินฝากคลัง เป็นต้น การใช้วิธีการตรวจสอบนี้ ผู้ตรวจสอบต้องควบคุมและตรวจทานการยืนยันยอด รวมทั้งการจัดส่งให้ผู้รับนั้น จะต้องทำด้วยตนเองและต้องเป็นผู้ได้รับคำตอบโดยตรง

ข้อจำกัด

อาจไม่ได้รับความร่วมมือตอบยืนยันมาให้ผู้ตรวจสอบทราบ หรือมีข้อขัดข้องอื่น ๆ ที่ทำให้คำตอบที่ได้รับมีจำนวนน้อยเกินสมควร เช่น หนังสือยืนยันยอดไม่ถึงมือผู้รับ เป็นต้น ซึ่งทำให้การตรวจสอบเรื่องนั้นไม่ได้รับหลักฐานอย่างเพียงพอ

4. การตรวจสอบเอกสารใบสำคัญ

เป็นการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานประกอบการลงบัญชี เช่น ใบแจ้งการเครดิตบัญชี และคู่มือฉบับฎีกา สำเนาหรือต้นขั้วใบเสร็จรับเงิน ใบนำฝากของหน่วยงานย่อย ใบเสร็จรับเงินของบุคคลภายนอก ใบสำคัญรับเงิน สัญญาการยืมเงิน และ ใบโอน เป็นต้น ซึ่งเอกสารเหล่านี้พิสูจน์ความถูกต้องของรายการที่ลงไว้ในสมุดบัญชีได้ วิธีการตรวจนี้เรียกว่า “Vouching” ทั้งนี้ ผู้ตรวจสอบควรตรวจสอบเอกสารโดยระมัดระวังว่า

- เป็นเอกสารจริง ไม่ใช่เอกสารปลอมหรือผ่านการแก้ไข
- มีการบันทึกรายการ โดยถูกต้อง ครบถ้วน
- มีการอนุมัติรายการตามระเบียบของทางราชการ

ข้อจำกัด

1. เอกสารอาจมีการปลอมแปลงแก้ไขหรือจัดทำใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ระบบการควบคุมภายในไม่รัดกุมหรือขาดการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสม
2. การตรวจเอกสารบางครั้ง อาจไม่แสดงถึงสภาพที่มีอยู่จริง เช่น การตรวจสอบทะเบียนรถยนต์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ว่ามีตัวรถยนต์อยู่จริง เป็นต้น

5. การคำนวณ

เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของตัวเลข ซึ่งถือเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้มาก ผู้ตรวจสอบควรทำการทดสอบตัวเลขทุกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่ายอดที่แสดงเป็นยอดที่ถูกต้อง กรณีที่มีการบวกเลขโดยมีกระดาษบวกเลขด้วยเครื่องคิดไว้ ผู้ตรวจสอบควรทดสอบตัวเลขอีกครั้ง เนื่องจากผู้รู้จักใช้เครื่องบวกเลขอาจใช้เทคนิคพลิกแพลง ทำให้ยอดรวมที่แสดงไว้ในกระดาษบวกเลขแสดงยอดที่ผิดไปจากความเป็นจริง

ข้อจำกัด พิสูจน์ได้เพียงความถูกต้องของผลลัพธ์ แต่ไม่ได้พิสูจน์แหล่งที่มาของตัวเลขที่นำมาคำนวณ

6. การตรวจสอบการผ่านรายการ

เป็นการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของการผ่านรายการจากสมุดบันทึกรายการขั้นต้นไปยังสมุดบันทึกรายการขั้นปลาย วิธีการตรวจนี้เรียกว่า “Posting” ซึ่งเป็นวิธีการตรวจที่สำคัญมากอีกวิธีหนึ่ง

ข้อจำกัด เช่นเดียวกับการคำนวณ คือ เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของการคัดลอกข้อมูลจากสมุดบันทึกรายการขั้นต้นไปยังสมุดบันทึกรายการขั้นปลาย แต่ไม่ได้พิสูจน์ความสมบูรณ์ของรายการแต่อย่างใด เช่น ไม่ได้พิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามเอกสารหลักฐาน เป็นต้น

7. การตรวจสอบบัญชีย่อยและทะเบียน

เป็นการตรวจสอบว่ายอดคงเหลือและรายการในบัญชีย่อยและทะเบียนสัมพันธ์กับบัญชีคุมหรือไม่ เช่น ตรวจสอบยอดคงเหลือของบัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดินกับยอดบัญชีเงินรายได้แผ่นดินในบัญชีแยกประเภททั่วไป เป็นต้น

ข้อจำกัด พิสูจน์ได้เพียงความถูกต้องของยอดคงเหลือในบัญชีย่อยหรือ ทะเบียนกับบัญชีคุม แต่ควรใช้ร่วมกับเทคนิคการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีวิธีอื่น ๆ ด้วย เช่น เทคนิคการตรวจสอบการผ่านรายการ เทคนิคการคำนวณ เป็นต้น

8. การตรวจหารายการผิดปกติ

เป็นการตรวจรายการในสมุดบัญชีต่าง ๆ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ว่ามี รายการที่ผิดปกติหรือไม่ ซึ่งอาจทำให้พบข้อผิดพลาดที่สำคัญได้ ทั้งนี้ ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้ตรวจสอบเป็นสำคัญ

การตรวจหารายการผิดปกตินี้ควรสังเกตจากรายการที่ไม่เป็นไปตามที่ ควรจะเป็น เช่น เงินรายได้แผ่นดินควรมียอดทางด้านเครดิตเพียงอย่างเดียว ไม่สมควรมี ยอดทางด้านเดบิต และเงินรายได้แผ่นดินส่งคลังควรมียอดทางด้านเดบิตเพียงอย่างเดียว ไม่สมควรมี ยอดทางด้านเครดิต (ยกเว้นกรณีถอนคืนรายได้แผ่นดิน) เป็นต้น หรือรายการที่ เกิดข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง เช่น รายการจ่ายเงินเกินหรือจ่ายซ้ำ รายการยกเลิกใบเสร็จรับเงินที่ ใช้แล้ว เป็นต้น

ข้อจำกัด รายการผิดปกติมิใช่หลักฐาน แต่เป็นเครื่องชี้ให้ทราบถึง ความจำเป็นที่จะต้องหาหลักฐานด้วยเทคนิคอื่นประกอบ

9. การตรวจสอบความสัมพันธ์ของข้อมูล

เป็นการตรวจสอบรายการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เนื่องจากข้อมูลของ รายการหนึ่ง ๆ อาจมีความสัมพันธ์กับรายการอื่น ๆ ได้ เช่น บัญชีเงินงบประมาณเบิกจาก คลังปีปัจจุบันสัมพันธ์กับบัญชีรายจ่ายตามแผนงาน งานและโครงการปีปัจจุบัน และบัญชี รายจ่าย งบกลางปีปัจจุบันหรือบัญชี เงินรายได้แผ่นดิน สัมพันธ์กับบัญชีเงินรายได้แผ่นดิน นำส่งคลัง เป็นต้น ดังนั้นการที่รายการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันปรากฏอยู่อย่างถูกต้อง ย่อมแสดงความถูกต้องของบัญชีได้ระดับหนึ่ง ฉะนั้น ผู้ตรวจสอบจึงควรตรวจสอบรายการ ที่มีความสัมพันธ์กันควบคู่กันไป

10. การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลงของข้อมูลต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดหมาย หรือเป็นไปตามควรหรือไม่ อันจะช่วยให้เห็นว่าต้องใช้วิธีการตรวจสอบอื่นเพิ่มเติมหรืออาจลดขอบเขตการตรวจสอบลงได้

การวิเคราะห์เปรียบเทียบมีวิธีการดังนี้

1. เปรียบเทียบข้อมูลของงวดปีปัจจุบันกับงวดปีก่อน
2. เปรียบเทียบข้อมูลของงวดปีปัจจุบันกับประมาณการ

หากผลของการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่ามี ความแตกต่างที่เป็นสาระสำคัญต่อการตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบจะต้องสอบถามเหตุผลจากหน่วยรับตรวจ และใช้เทคนิคการตรวจสอบอื่นเพิ่มเติม

11. การสอบถาม

เป็นการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ การสอบถามอาจทำได้ทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา

การสอบถามเป็นลายลักษณ์อักษร อาจใช้แบบสอบถาม และกำหนดคำถามเพื่อให้ได้คำตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” หรืออาจเป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้ตอบใช้ความคิดของตนเองก็ได้ ขึ้นอยู่กับผู้ตรวจสอบต้องการคำตอบในลักษณะใด ทั้งนี้ คำถามที่ใช้ควรมีลักษณะต่อเนื่องกัน

การสอบถามด้วยวาจา ต้องอาศัยศิลปะอย่างมากในการที่จะสอบถามให้ได้ข้อเท็จจริง โดยไม่ทำให้ผู้รับตรวจอารมณ์เสีย หรือมีปฏิกิริยาต่อต้าน หรือปิดบังข้อเท็จจริงบางประการ และถ้าผู้ตรวจสอบสามารถเข้าใจทัศนคติหรือพฤติกรรมที่ผู้รับตรวจมีต่อตน และสามารถเปลี่ยนแปลงท่าทีของผู้รับตรวจที่มีต่อตนให้เป็นไปในทางที่ดีได้ ก็ย่อมทำให้ได้ทราบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้อย่างถูกต้อง

ข้อจำกัด คำตอบที่ได้เป็นเพียงหลักฐานประกอบการตรวจสอบเท่านั้น จะต้องมีการพิสูจน์ด้วยเทคนิคการตรวจสอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจนเป็นที่พอใจ

12. การสังเกตการณ์

เป็นการสังเกตให้เห็นด้วยตาในสิ่งที่ต้องการทราบอย่างระมัดระวัง โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ รวมถึงการใช้วิจารณญาณพิจารณาสิ่งที่ได้เห็น แล้วบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้

ดังนั้น ผู้ตรวจสอบที่มีประสบการณ์ที่กว้างขวางย่อมได้ประโยชน์จากการสังเกตการณ์ได้อย่างมากและลึกซึ้งกว่าผู้ที่ประสบการณ์น้อย ผลที่ได้จากการสังเกตการณ์เป็นเพียงข้อมูลที่ผู้ตรวจสอบได้ประสมมาจากการปฏิบัติงานจริงในช่วงระยะเวลาที่ทำการสังเกตการณ์เท่านั้น ถ้าจะให้ความเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบนั้นเป็นส่วนรวม ผู้ตรวจสอบจะต้องหาเอกสารหลักฐานมายืนยัน เพื่อให้หน่วยรับตรวจยอมรับข้อสังเกตและยินยอมที่จะแก้ไขตามข้อสังเกตของผู้ตรวจสอบ

13. การตรวจทาน (Verification)

เป็นการยืนยันความจริง ความถูกต้อง ความแม่นยำ ความสมเหตุสมผล หรือความน่าเชื่อถือของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการหาหลักฐานยืนยันกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ เช่น ข้อเท็จจริงปรากฏว่าได้จ่ายเงินให้เจ้าหนี้แล้ว 500,000 บาท หลักฐานที่จะนำมาตรวจทานคือ ต้นขั้วเช็ค ที่ระบุเลขที่เช็ค วันที่ ชื่อเจ้าหนี้ รายการที่จ่าย จำนวนเงิน และการลงนามของผู้ถืออำนาจสั่งจ่าย ตลอดจนใบเสร็จรับเงินที่ได้รับจากเจ้าหนี้ ซึ่งควรมีรายละเอียดเช่นเดียวกับต้นขั้วเช็ค เป็นต้น

14. การสืบสวน

เป็นเทคนิคที่ผู้ตรวจจะใช้ในกรณีที่ไม่สามารถค้นพบข้อเท็จจริง ซึ่งคาดว่า มีอยู่หรือควรจะเป็น ดังนั้น ผู้ตรวจสอบจะต้องค้นหาข้อเท็จจริงโดยเริ่มจากผลไปหาเหตุทีละขั้นตอน แต่ในบางกรณีผู้ตรวจสอบไม่สามารถหาหลักฐานมายืนยันขั้นตอนต่าง ๆ ได้ทุกขั้นตอน ก็ยังอนุมานหรือให้ความเห็นเพิ่มเติมลงไปในส่วนที่ขาดหายไป เช่น ผลสุดท้ายทราบว่ามีการ ยักยอกเงิน 10,000,000 บาท ข้อเท็จจริงที่ยังไม่พบก็คือว่าใครเป็นผู้เอาไป มีผู้ใครร่วมด้วย เอาไปตั้งแต่เมื่อใด และวิธีการเช่นไร ดังนั้น ผู้ตรวจสอบต้องค้นหาข้อเท็จจริง โดยสืบสวนว่าผู้ใดบ้างเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบหรือดำเนินการเกี่ยวกับเงินจำนวนดังกล่าว และตรวจรายการเบิกจ่าย ทำการกระทบยอด สอบทานการปฏิบัติงานหรือใช้เทคนิคการตรวจสอบอื่น เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง เป็นต้น

15. การประเมินผล

เป็นการเปรียบเทียบมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้กับผลการปฏิบัติงานจริงว่าเกิดผลต่างหรือไม่ ถ้าเกิดผลต่าง ผู้ตรวจสอบต้องพิจารณาว่าเกิดขึ้นจากวิธีปฏิบัติไม่รัดกุมหรือไม่ดีพอ หรือว่าเนื่องจากสาเหตุอื่น เมื่อทราบสาเหตุที่แท้จริงแล้ว ผู้ตรวจสอบต้องวิเคราะห์ต่อไปอีกว่าเกิดจากเหตุสุควิสัยซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของวิญญูชนหรือไม่ หากมิใช่ ควรเสนอข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ผู้ตรวจสอบต้องใช้วิจารณญาณตัดสินว่าข้อมูลที่นำมาเปรียบเทียบและผ่านการประเมินผลมาแล้วนั้นเพียงพอหรือไม่ ควรเพิ่มหรือลดปริมาณการทดสอบเพียงใด เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์ประเมินผลได้ ทั้งนี้ ผู้ตรวจสอบต้องประเมินถึงค่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มหรือลดปริมาณการทดสอบรายการดังกล่าวเมื่อเทียบกับผลที่ได้รับกับค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้

เทคนิคการตรวจสอบที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเพียงเทคนิคโดยทั่วไปที่ผู้ตรวจสอบมักนำไปประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบ ซึ่งไม่จำเป็นว่าผู้ตรวจสอบทุกคนจะต้องใช้เทคนิคการตรวจสอบดังกล่าวเช่นเดียวกันหมด ผู้ตรวจสอบอาจมีเทคนิคการตรวจสอบอย่างอื่นที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานตนเองได้ ขึ้นอยู่กับผู้ตรวจสอบมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการเลือกใช้เทคนิคการตรวจสอบที่เหมาะสมเพียงใดที่จะทำให้การปฏิบัติงานตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอต่อการเสนอความเห็นไว้ในรายงานผลการตรวจสอบ ซึ่งต้องเสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการต่อไป

บทสรุป

การวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการตรวจสอบภายใน ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานตรวจสอบเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของการตรวจสอบทั้งด้านการดำเนินงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ และด้านการเงิน ช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยให้หน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมต่างๆ ของส่วนราชการได้รับการตรวจสอบอย่างครบถ้วนและตามลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นภายในส่วนราชการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของหัวหน้าส่วนราชการ

แผนการตรวจสอบประกอบด้วยแผนการตรวจสอบระยะยาวและแผนการตรวจสอบประจำปี หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรจัดให้มีขึ้นไว้ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขตการปฏิบัติงานและทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบ โดยขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบภายในควรเริ่มจากการประเมินความเสี่ยงของหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าหน่วยรับตรวจและหรือกิจกรรมนั้นๆ มีความเสี่ยงอะไรบ้างและคะแนนความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการตรวจสอบระยะยาวและแผนการตรวจสอบประจำปีให้เหมาะสม และแผนการตรวจสอบต้องเสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการประจำกระทรวงให้ความเห็นชอบก่อนเสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาอนุมัติต่อไป

แผนการปฏิบัติงานเป็นแผนที่ผู้ตรวจสอบภายในจัดทำไว้ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรตามงานตรวจสอบที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน เพื่อแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขตและวิธีการตรวจสอบตามประเด็นที่สำคัญของกิจกรรมที่จะตรวจสอบ โดยการวางแผนการปฏิบัติงานมีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การกำหนดประเด็นการตรวจสอบ กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตในการปฏิบัติงาน รวมทั้งกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบ และแผนการปฏิบัติงานควรเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในเห็นชอบก่อนดำเนินการตรวจสอบต่อไป

การวางแผนการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงานที่ดี ช่วยให้หัวหน้า
หน่วยงานตรวจสอบภายในมีเครื่องมือในการมอบหมายงานและควบคุมการปฏิบัติงานของ
ผู้ตรวจสอบภายใน เพื่อให้การปฏิบัติงานตรวจสอบเป็นไปอย่างเรียบร้อย เป็นขั้นตอน
รวดเร็ว และเป็นหลักฐานว่าได้ปฏิบัติงานไปแล้วอย่างไรบ้างเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่จะใช้
รายงานผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ช่วยให้การปฏิบัติงานตรวจสอบเป็นไปตามมาตรฐาน
วิชาชีพตรวจสอบภายใน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของ
ผู้ตรวจสอบภายใน

ภาคผนวก

ตัวอย่าง

แนวทางการจัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาว
และแผนการตรวจสอบประจำปี

โจทย์

สมมติว่า กรม ก. มีข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1) หน่วยงานในสังกัด

1.1) หน่วยงานในส่วนกลาง มี 8 หน่วยงาน และ 19 กิจกรรม ดังนี้

- สำนัก 1   มี 3 กิจกรรม
- สำนัก 2   มี 2 กิจกรรม
- กอง 1   มี 2 กิจกรรม
- กอง 2   มี 3 กิจกรรม
- กลุ่มงาน 1   มี 2 กิจกรรม
- กลุ่มงาน 2   มี 2 กิจกรรม
- ศูนย์   มี 2 กิจกรรม
- สำนักงาน   มี 3 กิจกรรม

1.2) หน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค มีสำนักงานเขต 5 แห่ง ดังนี้

- สำนักงานเขต 1
- สำนักงานเขต 2
- สำนักงานเขต 3
- สำนักงานเขต 4
- สำนักงานเขต 5

โดยในแต่ละแห่งมีกิจกรรมในลักษณะเดียวกัน

2) จำนวนผู้ตรวจสอบภายใน มีทั้งหมด 4 คน ได้แก่

- 2.1) นางเที่ยงธรรม ปัญญาดี หัวหน้าผู้ตรวจสอบภายใน
- 2.2) นางสาวมัทคี จิตตั้งมั่น เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 7 ว.
- 2.3) น.ส.คำนึ่งนิจ ตั้งเจริญ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 6 ว.
- 2.4) น.ส.รุ่งอรุณ พากเพียร เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 6 ว.

3) วันทำการ ใน 1 เดือน มี 20 วันทำการ

แนวทางการจัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาวและแผนการตรวจสอบประจำปี

1. ประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานและหรือกิจกรรมของ กรม ก. ทั้งหมด ก่อนที่จะจัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาวและแผนการตรวจสอบประจำปี โดยวิธีการประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานและหรือกิจกรรม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการตรวจสอบ จะปรากฏตามตัวอย่างในแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบ (เฉพาะหน่วยงานในส่วนกลาง) ซึ่งผลการประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานและหรือกิจกรรมทั้งหมดของ กรม ก. สามารถเรียงลำดับตามคะแนนความเสี่ยงสูงสุดไปคะแนนความเสี่ยงต่ำสุด ได้ดังนี้

1.1 **หน่วยงานในส่วนกลาง** (ประเมินความเสี่ยงในระดับกิจกรรม และแยกประเมินความเสี่ยงตามความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การตรวจสอบ)

หน่วยงาน	กิจกรรม	คะแนนความเสี่ยง				
		Operation	Finance	Compliance	รวม	เฉลี่ย
กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 1	2.15	3	3	8.15	2.72
กลุ่มงาน 1	กิจกรรม 2	2.05	3	3	8.05	2.68
กลุ่มงาน 1	กิจกรรม 1	1.85	3	3	7.85	2.62
กอง 2	กิจกรรม 1	1.80	3	3	7.80	2.60
กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 2	2.45	3	2	7.45	2.48
กอง 2	กิจกรรม 3	2.60	2	2	6.60	2.20
กอง 2	กิจกรรม 2	2.25	2	2	6.25	2.08
สำนัก 1	กิจกรรม 1	2.15	1	3	6.15	2.05
สำนักงาน	กิจกรรม 2	1.95	2	2	5.95	1.98
กอง 1	กิจกรรม 2	1.80	3	1	5.80	1.93
สำนัก 1	กิจกรรม 2	1.95	1	2	4.95	1.65
ศูนย์	กิจกรรม 1	1.95	2	1	4.95	1.65
กอง 1	กิจกรรม 1	1.70	1	2	4.70	1.57
สำนัก 2	กิจกรรม 2	1.65	1	2	4.65	1.55

หน่วยงาน	กิจกรรม	คะแนนความเสี่ยง				
		Operation	Finance	Compliance	รวม	เฉลี่ย
สำนัก 1	กิจกรรม 3	1.30	2	1	4.30	1.43
สำนักงาน	กิจกรรม 1	1.70	1	1	3.70	1.23
สำนัก 2	กิจกรรม 1	1.60	1	1	3.60	1.20
สำนักงาน	กิจกรรม 3	1.50	1	1	3.50	1.17
ศูนย์	กิจกรรม 2	1.35	1	1	3.35	1.12

1.2 หน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค (ประเมินความเสี่ยงในระดับหน่วยงาน และแยกประเมินความเสี่ยงตามความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การตรวจสอบ)

หน่วยงาน	คะแนนความเสี่ยง				
	Operation	Finance	Compliance	รวม	เฉลี่ย
สำนักงานเขต 1	2.70	2.50	3.00	8.20	2.73
สำนักงานเขต 5	2.85	2.50	2.00	7.35	2.45
สำนักงานเขต 3	1.85	2.25	2.50	6.60	2.20
สำนักงานเขต 2	2.20	1.75	2.50	6.45	2.15
สำนักงานเขต 4	1.85	1.25	1.50	4.60	1.53

2. วางแผนการตรวจสอบระยะยาว

เมื่อได้ประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ลำดับต่อไป ควรนำผลการประเมินความเสี่ยงดังกล่าวมาจัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาวดังนี้

2.1 กำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบ

จากตัวอย่างผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบของ กรม ก. ตามข้อ 1. ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าหน่วยงานและหรือกิจกรรมมีความเสี่ยงทั้งด้านการดำเนินงาน (Operation) การปฏิบัติงานด้านการเงิน (Finance) และการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ (Compliance) ดังนั้น จึงควรกำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบในแผนการตรวจสอบระยะยาว ให้ครอบคลุมความเสี่ยงทั้ง 3 ด้านดังกล่าว ดังนี้

- 1) เพื่อให้ทราบว่าการบริหารงานและการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายของส่วนราชการ
- 2) เพื่อให้ทราบว่าการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีและนโยบายที่กำหนด
- 3) เพื่อให้ทราบว่าข้อมูลด้านการเงินการบัญชีมีความถูกต้อง ครบถ้วน และทันกาล
- 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 กำหนดขอบเขตการตรวจสอบ

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบแล้ว ลำดับต่อไป ควรกำหนดขอบเขตการตรวจสอบในแผนการตรวจสอบระยะยาว โดยดำเนินการดังนี้

2.2.1 จัดลำดับความสำคัญของหน่วยงานและหรือกิจกรรมที่จะตรวจสอบ

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรนำผลการประเมินความเสี่ยงที่ได้ตามข้อ 1. มาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของหน่วยงานและหรือกิจกรรมที่จะตรวจสอบ โดยแยกการพิจารณาเป็นดังนี้

1) หน่วยงานในส่วนกลาง

หน่วยงานในส่วนกลางได้ประเมินความเสี่ยงในระดับกิจกรรม ซึ่งสามารถจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะตรวจสอบได้ 2 รูปแบบ คือ จัดลำดับความสำคัญตามกิจกรรม และจัดลำดับความสำคัญตามหน่วยงาน ทั้งนี้ จะใช้รูปแบบใดก็ได้ โดยควรคำนึงถึงจำนวนหน่วยงานและกิจกรรมที่จะตรวจสอบว่ามีมากน้อยเพียงใด รวมทั้งทรัพยากรของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีอยู่ด้วย

ตัวอย่างจะแสดงวิธีการจัดลำดับความสำคัญตามกิจกรรม เนื่องจากหน่วยงานในส่วนกลางมีกิจกรรมไม่มาก โดยนำคะแนนความเสี่ยงเฉลี่ยของแต่ละกิจกรรมตามข้อ 1.1 มาแปลงค่าเป็นระดับความเสี่ยงว่ามีความเสี่ยงสูง ปานกลาง หรือต่ำ ลำดับต่อไป จัดเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะตรวจสอบ โดยกิจกรรมใดมีระดับความเสี่ยงสูง ควรจัดลำดับความสำคัญในอันดับแรกและลดหลั่นลงมาตามระดับความเสี่ยงที่ได้ ซึ่งหากระดับความเสี่ยงเท่ากันก็ให้ดูจากคะแนนความเสี่ยงเฉลี่ยที่คำนวณได้ต่อไป

ตารางจัดลำดับความสำคัญตามผลการประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานในส่วนกลาง

หน่วยงาน	กิจกรรม	คะแนนความเสี่ยงเฉลี่ย	ระดับความเสี่ยง	ลำดับความสำคัญ
กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 1	2.72	3	1
กลุ่มงาน 1	กิจกรรม 2	2.68	3	2
กลุ่มงาน 1	กิจกรรม 1	2.62	3	3
กอง 2	กิจกรรม 1	2.60	3	4
กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 2	2.48	3	5
กอง 2	กิจกรรม 3	2.20	2	6
กอง 2	กิจกรรม 2	2.08	2	7
สำนัก 1	กิจกรรม 1	2.05	2	8
สำนักงาน	กิจกรรม 2	1.98	2	9
กอง 1	กิจกรรม 2	1.93	2	10
สำนัก 1	กิจกรรม 2	1.65	1	11
ศูนย์	กิจกรรม 1	1.65	1	12
กอง 1	กิจกรรม 1	1.57	1	13
สำนัก 2	กิจกรรม 2	1.55	1	14
สำนัก 1	กิจกรรม 3	1.43	1	15
สำนักงาน	กิจกรรม 1	1.23	1	16
สำนัก 2	กิจกรรม 1	1.20	1	17
สำนักงาน	กิจกรรม 3	1.17	1	18
ศูนย์	กิจกรรม 2	1.12	1	19

ตารางแปลงค่าคะแนนความเสี่ยงเป็นระดับความเสี่ยง

คะแนนความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง
2.31 - 3.00	สูง = 3
1.66 - 2.30	ปานกลาง = 2
1.00 - 1.65	ต่ำ = 1

2) หน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

หน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคได้ประเมินความเสี่ยงในระดับหน่วยงาน ซึ่งสามารถจัดลำดับความสำคัญตามหน่วยงานได้เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ ให้นำคะแนนความเสี่ยงเฉลี่ยของแต่ละหน่วยงานตามข้อ 1.2 มาแปลงค่าเป็นระดับความเสี่ยงว่ามีความเสี่ยงสูง ปานกลาง หรือต่ำ ลำดับต่อไป จัดเรียงลำดับความสำคัญของหน่วยงานที่จะตรวจสอบ โดยหน่วยงานใดมีระดับความเสี่ยงสูง ควรจัดลำดับความสำคัญในอันดับแรก และลดหลั่นลงมาตามระดับความเสี่ยงที่ได้ ซึ่งหากระดับความเสี่ยงเท่ากันก็ให้ดูจากคะแนนความเสี่ยงที่ได้ต่อไป

ตารางจัดลำดับความสำคัญตามผลการประเมินความเสี่ยง ของหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

หน่วยงาน	คะแนนความเสี่ยงเฉลี่ย	ระดับความเสี่ยง	ลำดับความสำคัญ
สำนักงานเขต 1	2.73	3	1
สำนักงานเขต 5	2.45	3	2
สำนักงานเขต 3	2.20	2	3
สำนักงานเขต 2	2.15	2	4
สำนักงานเขต 4	1.53	1	5

2.2.2 กำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบ

เมื่อได้จัดลำดับความสำคัญของหน่วยงานและหรือกิจกรรมที่จะตรวจสอบแล้วตามข้อ 2.2.1 ลำดับต่อไป ควรพิจารณาว่าหน่วยงานและหรือกิจกรรมใดควรจะตรวจสอบในปีใดบ้างของแผนการตรวจสอบระยะยาว โดยหน่วยงานและหรือกิจกรรมที่มีลำดับ ความสำคัญแรกๆ ควรพิจารณาให้มีการตรวจสอบในปีที่หนึ่ง และหน่วยงานและหรือ กิจกรรมที่มีลำดับความสำคัญรองลงมา ควรพิจารณาให้มีการตรวจสอบในปีที่สอง หรือสาม ซึ่งหน่วยงานทั้งหมดของส่วนราชการ ก. ควรได้รับการตรวจสอบภายในแผนการตรวจสอบระยะยาว แต่ไม่จำเป็นต้องตรวจสอบทุกกิจกรรม หากกิจกรรมนั้นมีความเสี่ยงต่ำ และ ความเสี่ยงนั้นไม่มีผลกระทบที่เป็นนัยสำคัญ ทั้งนี้ ตัวอย่างจะกำหนดให้แผนการตรวจสอบระยะยาว มีระยะเวลา 3 ปี คือ ปีงบประมาณ 2547 2548 และ 2549 โดยในแต่ละปีสามารถกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าตรวจสอบ ดังนี้

1) หน่วยงานในส่วนกลาง

- กิจกรรมที่มีลำดับความสำคัญอันดับ 1 – 7 (ระดับความเสี่ยงสูง/ปานกลาง) จะเข้าตรวจสอบปีงบประมาณ 2547

- กิจกรรมที่มีลำดับความสำคัญอันดับ 8 – 10 (ระดับความเสี่ยงปานกลาง) รวมทั้งอันดับ 1 – 7 (ตรวจสอบต่อเนื่อง) จะเข้าตรวจสอบปีงบประมาณ 2548

- กิจกรรมที่มีลำดับความสำคัญอันดับ 11 – 15 (ระดับความเสี่ยงต่ำ) รวมทั้งอันดับ 1 – 5 และ 8 - 10 (ตรวจสอบต่อเนื่อง) จะเข้าตรวจสอบปีงบประมาณ 2549

- กิจกรรมที่มีลำดับความสำคัญอันดับ 16 – 19 (ระดับความเสี่ยงต่ำ) ไม่เข้าตรวจสอบเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงที่ไม่มีนัยสำคัญ

2) หน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

- กิจกรรมที่มีลำดับความสำคัญอันดับ 1 – 2 (ระดับความเสี่ยงสูง) จะเข้าตรวจสอบปีงบประมาณ 2547

- กิจกรรมที่มีลำดับความสำคัญอันดับ 3 – 4 (ระดับความเสี่ยงปานกลาง) จะเข้าตรวจสอบปีงบประมาณ 2548

- กิจกรรมที่มีลำดับความสำคัญอันดับ 5 (ระดับความเสี่ยงต่ำ) จะเข้าตรวจสอบปีงบประมาณ 2549

ตารางหน่วยงาน/กิจกรรมที่จะเข้าตรวจสอบในแต่ละปี

ปีงบประมาณ	หน่วยงาน	ลำดับความสำคัญ	ระดับความเสี่ยง
2547	1. กลุ่มงาน 2		
	- กิจกรรม 1	1	สูง
	- กิจกรรม 2	5	สูง
	2. กลุ่มงาน 1		
	- กิจกรรม 1	3	สูง
	- กิจกรรม 2	2	สูง

ปีงบประมาณ	หน่วยงาน	ลำดับความสำคัญ	ระดับความเสี่ยง
2547 (ต่อ)	3. กอง 2 - กิจกรรม 1 - กิจกรรม 2 - กิจกรรม 3 4. สำนักงานเขต 1 5. สำนักงานเขต 5 (จะตรวจสอบทั้งสิ้น 5 หน่วยงาน 7 กิจกรรม)	4 7 6 1 2	สูง ปานกลาง ปานกลาง สูง สูง
2548	1. สำนัก 1 - กิจกรรม 1 2. สำนักงาน - กิจกรรม 2 3. กอง 1 - กิจกรรม 2 4. กลุ่มงาน 2 - กิจกรรม 1 - กิจกรรม 2 5. กลุ่มงาน 1 - กิจกรรม 1 - กิจกรรม 2 6. กอง 2 - กิจกรรม 1 - กิจกรรม 2 - กิจกรรม 3 7. สำนักงานเขต 3 8. สำนักงานเขต 2 (จะตรวจสอบทั้งสิ้น 8 หน่วยงาน 10 กิจกรรม)	8 9 10 1 5 3 2 4 7 6 3 4	ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ตรวจสอบต่อเนื่อง ตรวจสอบต่อเนื่อง ตรวจสอบต่อเนื่อง ตรวจสอบต่อเนื่อง ตรวจสอบต่อเนื่อง ตรวจสอบต่อเนื่อง ตรวจสอบต่อเนื่อง ตรวจสอบต่อเนื่อง ตรวจสอบต่อเนื่อง

ปีงบประมาณ	หน่วยงาน	ลำดับความสำคัญ	ระดับความเสี่ยง
2549	1. สำนัก 1		
	- กิจกรรม 1	8	ตรวจสอบต่อเนื่อง
	- กิจกรรม 2	11	ต่ำ
	- กิจกรรม 3	15	ต่ำ
	2. ศูนย์		
	- กิจกรรม 1	12	ต่ำ
	3. กอง 1		
	- กิจกรรม 1	13	ต่ำ
	- กิจกรรม 2	10	ตรวจสอบต่อเนื่อง
	4. สำนัก 2		
	- กิจกรรม 2	14	ต่ำ
	5. กลุ่มงาน 2		
	- กิจกรรม 1	1	ตรวจสอบต่อเนื่อง
- กิจกรรม 2	5	ตรวจสอบต่อเนื่อง	
6. กลุ่มงาน 1			
- กิจกรรม 1	3	ตรวจสอบต่อเนื่อง	
- กิจกรรม 2	2	ตรวจสอบต่อเนื่อง	
7. กอง 2			
- กิจกรรม 1	4	ตรวจสอบต่อเนื่อง	
8. สำนักงาน			
- กิจกรรม 2	9	ตรวจสอบต่อเนื่อง	
9. สำนักงานเขต 4 *	5		
(จะตรวจสอบทั้งสิ้น 9 หน่วยงาน 13 กิจกรรม)			

2.2.3 กำหนดจำนวนคนวันที่ใช้ในการตรวจสอบ

หลังจากได้กำหนดแล้วว่าในปีใดจะตรวจสอบหน่วยงานและหรือกิจกรรมใดบ้าง ลำดับต่อไป ควรกำหนดจำนวนคนวันที่ใช้ในการตรวจสอบ โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

1) การคำนวณจำนวนคนวันที่ใช้ในการตรวจสอบทั้งหมด

ข้อสมมติ กรม ก. มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 4 คน และใน 1 เดือน มี 20 วันทำการ

วิธีคำนวณ

$$\begin{aligned}\text{จำนวนคนวันใน 1 ปี} &= \text{จำนวนเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน} \times \text{จำนวนวันทำการทั้งหมด} \\ &\qquad\qquad\qquad \text{ทั้งหมด} \qquad\qquad\qquad \text{ใน 1 ปี} \\ &= 4 \text{ คน} \times (20 \text{ วันทำการ/เดือน} \times 12 \text{ เดือน}) \\ &= 960 \text{ คนวัน}\end{aligned}$$

ดังนั้น แผนการตรวจสอบระยะยาวมีเวลา 3 ปี จึงควรมีจำนวนคนวันที่สิ้นไม่เกิน 2,880 คนวัน (960 คนวัน/ปี $\times$ 3 ปี)

ข้อสังเกต ในตัวอย่างได้กำหนดจำนวนคนวันในแต่ละปีไม่ครบ 960 คนวัน เนื่องจากได้คำนึงถึงวันที่ใช้ในการฝึกอบรม/สัมมนา วันลาป่วยและหรือวันลาพักผ่อนของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน รวมทั้งวันที่จะต้องใช้ในการจัดเตรียมแผนการตรวจสอบในปีต่อไปด้วย

2) การคำนวณจำนวนคนวันที่ใช้ในการตรวจสอบของแต่ละกิจกรรม/หน่วยงาน

วิธีคำนวณ

$$\begin{array}{l} \text{จำนวนคนวันที่ใช้ในการ} \\ \text{ตรวจสอบแต่ละกิจกรรม/} \\ \text{หน่วยงาน} \end{array} = \begin{array}{l} \text{จำนวนเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ} \\ \text{ภายในที่ใช้ในการตรวจสอบ} \\ \text{แต่ละกิจกรรม/หน่วยงาน} \end{array} \times \begin{array}{l} \text{จำนวนวันทำการที่ใช้} \\ \text{ในการตรวจสอบแต่ละ} \\ \text{กิจกรรม/หน่วยงาน} \end{array}$$

ตัวอย่างเช่น

กำหนดให้ตรวจสอบกิจกรรม 1 ของกลุ่มงาน 1 โดยใช้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในจำนวน 2 คน และใช้เวลาตรวจสอบ 50 วันทำการ ดังนั้น จำนวนคนวันที่ใช้ในการตรวจสอบกิจกรรม 1 ของกลุ่มงาน 1 = 2 คน $\times$ 50 วันทำการ = 100 คนวัน

ข้อสังเกต การกำหนดจำนวนคนวันที่ใช้ในการตรวจสอบแต่ละกิจกรรม/หน่วยงาน โดยทั่วไปจะมีจำนวนคนวันแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปริมาณงานที่จะต้องตรวจสอบในแต่ละกิจกรรม/หน่วยงาน และจำนวนเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในที่มีอยู่ทั้งหมด

2.3 กำหนดจำนวนผู้ตรวจสอบภายในและงบประมาณที่จะใช้ในการตรวจสอบ

เมื่อได้กำหนดขอบเขตการตรวจสอบตามข้อ 2.2 เรียบร้อยแล้ว ลำดับต่อไปควรระบุจำนวนผู้ตรวจสอบภายในและงบประมาณที่จะใช้ในการตรวจสอบไว้ในแผนการตรวจสอบระยะยาว เพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการทราบว่าจะใช้ผู้ตรวจสอบภายในและงบประมาณในการตรวจสอบเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งควรกำหนดดังนี้

2.3.1 กำหนดผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ

ควรระบุจำนวนผู้ตรวจสอบภายในทั้งหมดที่มีอยู่ ณ เวลาที่จัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาว ซึ่งตามตัวอย่างได้สมมติว่า กรม ก. มีผู้ตรวจสอบภายในทั้งสิ้นจำนวน 4 คน ประกอบด้วยหัวหน้าผู้ตรวจสอบภายใน 1 คน และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 3 คน โดยในแผนการตรวจสอบระยะยาวควรระบุเฉพาะจำนวนผู้ตรวจสอบภายใน โดยไม่ควรระบุรายชื่อผู้ตรวจสอบภายใน เนื่องจากภายใน 3 ปี อาจมีการเปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในได้ แต่จำนวนอัตราผู้ตรวจสอบภายในส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง

2.3.2 กำหนดงบประมาณที่ใช้ในการตรวจสอบ

ควรระบุงบประมาณที่จะใช้ในการตรวจสอบในแต่ละปี และในแต่ละปีควรแยกว่าต้องใช้ใช้งบประมาณรายการอะไรบ้าง ซึ่งตามตัวอย่างสมมติว่าจะใช้งบประมาณในการตรวจสอบเพียง 2 รายการ คือ

1) รายการค่าใช้จ่ายเดินทาง เพื่อไปตรวจสอบสำนักงานเขตที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัด โดยกำหนดว่า สำนักงานเขตแต่ละแห่งจะใช้งบประมาณในการเดินทางไปตรวจสอบเป็นจำนวน 60,500 บาท ซึ่งในปี 2547 และ 2548 จะตรวจสอบสำนักงานเขต 2 แห่ง จึงใช้งบประมาณในการเดินทางไปตรวจสอบเป็นจำนวน 121,000 บาท แต่สำหรับปี 2549 จะตรวจสอบสำนักงานเขตเพียงแห่ง จึงใช้งบประมาณ 60,500 บาท

2) รายการค่าอบรม/สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้แก่ผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งสมมติว่าจะใช้ปีละประมาณ 6,000 บาท

2.4 จัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาว

เมื่อได้กำหนดเรื่องต่าง ๆ ตามข้อ 2.1 – 2.3 เรียบร้อยแล้ว ลำดับถัดไป ควรนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้แล้วดังกล่าว มาจัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาว ซึ่งสามารถจัดทำได้ตามหน้าที่ 72 – 75

หน่วยตรวจสอบภายใน กรม ก.
แผนการตรวจสอบระยะยาว
ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2549

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบว่าการบริหารงานและการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และบรรลุผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายของส่วนราชการ
2. เพื่อให้ทราบว่าการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจเป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีและนโยบายที่กำหนด
3. เพื่อให้ทราบว่ามีข้อมูลด้านการเงินการบัญชีมีความถูกต้อง ครบถ้วน และทันกาล
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตการตรวจสอบ

หน่วยรับตรวจที่จะตรวจสอบมีทั้งสิ้น 13 แห่ง โดยจะแบ่งตรวจสอบเป็น 3 ปี คือ ปีงบประมาณ 2547 2548 และ 2549 ดังนี้

ปีงบประมาณ 2547 ตรวจสอบหน่วยรับตรวจ 5 แห่ง รวม 7 กิจกรรม ดังนี้

- 1) กอง 2 ตรวจสอบ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 กิจกรรม 2 และกิจกรรม 3
- 2) กลุ่มงาน 1 ตรวจสอบ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 และกิจกรรม 2
- 3) กลุ่มงาน 2 ตรวจสอบ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 และกิจกรรม 2
- 4) สำนักงานเขต 1
- 5) สำนักงานเขต 5

ปีงบประมาณ 2548 ตรวจสอบหน่วยรับตรวจ 8 แห่ง รวม 10 กิจกรรม ดังนี้

- 1) สำนัก 1 ตรวจสอบ 1 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1
- 2) กอง 1 ตรวจสอบ 1 กิจกรรม คือ กิจกรรม 2
- 3) สำนักงาน ตรวจสอบ 1 กิจกรรม คือ กิจกรรม 2

4) กอง 2 ตรวจสอบ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 กิจกรรม 2 และกิจกรรม 3 (เป็นการตรวจสอบต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2547)

5) กลุ่มงาน 1 ตรวจสอบ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 และกิจกรรม 2 (เป็นการตรวจสอบต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2547)

6) กลุ่มงาน 2 ตรวจสอบ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 และกิจกรรม 2 (เป็นการตรวจสอบต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2547)

7) สำนักงานเขต 2

8) สำนักงานเขต 3

ปีงบประมาณ 2549 ตรวจสอบหน่วยรับตรวจ 9 แห่ง รวม 13 กิจกรรม ดังนี้

1) สำนัก 1 ตรวจสอบ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 กิจกรรม 2 และกิจกรรม 3 (ตรวจสอบกิจกรรม 1 ต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2548)

2) สำนัก 2 ตรวจสอบ 1 กิจกรรม คือ กิจกรรม 2

3) กอง 1 ตรวจสอบ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 และกิจกรรม 2 (ตรวจสอบกิจกรรม 2 ต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2548)

4) ศูนย์ ตรวจสอบ 1 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1

5) กอง 2 ตรวจสอบ 1 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 (เป็นการตรวจสอบต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2547 และ 2548)

6) กลุ่มงาน 1 ตรวจสอบ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 และกิจกรรม 2 (เป็นการตรวจสอบต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2547 และ 2548)

7) กลุ่มงาน 2 ตรวจสอบ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรม 1 และกิจกรรม 2 (เป็นการตรวจสอบต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2547 และ 2548)

8) สำนักงาน ตรวจสอบ 1 กิจกรรม คือ กิจกรรม 2 (เป็นการตรวจสอบต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2548)

9) สำนักงานเขต 4

(รายละเอียดขอบเขตการตรวจสอบ ปรากฏตามเอกสารแนบในหน้าที่ 75)

ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ

ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบมีจำนวนทั้งสิ้น 4 คน ประกอบด้วย

- หัวหน้าผู้ตรวจสอบภายใน จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 7 ว. จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 6 ว. จำนวน 2 คน

งบประมาณที่ใช้ในการตรวจสอบ

รายการ	ปีงบประมาณ 2547	ปีงบประมาณ 2548	ปีงบประมาณ 2549
งบดำเนินการ			
- ค่าใช้จ่ายเดินทางไป ตรวจสอบสำนักงานเขต ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค	121,000	121,000	60,500
- ค่าอบรม/สัมมนา	6,000	6,000	6,000
- อื่นๆ	-	-	-
รวม	127,000	127,000	66,500

ลงชื่อ.....ผู้เสนอแผนการตรวจสอบ

(นางเทียงธรรม ปัญญาดี)

หัวหน้าผู้ตรวจสอบภายใน

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติ

(นายพรชัย บริบูรณ์)

อธิบดีกรม ก

ขอบเขตการตรวจสอบ

หน่วยรับตรวจ	กิจกรรม ที่ตรวจสอบ	ระดับ ความเสี่ยง	ปีงบประมาณ/จำนวนคนวัน			รวม จำนวนคนวัน
			2547	2548	2549	
สำนัก 1	กิจกรรม 1	ปานกลาง	-	90	50	140
	กิจกรรม 2	ต่ำ	-	-	80	80
	กิจกรรม 3	ต่ำ	-	-	80	80
สำนัก 2	กิจกรรม 2	ต่ำ	-	-	70	70
กอง 1	กิจกรรม 1	ต่ำ	-	-	70	70
	กิจกรรม 2	ปานกลาง	-	90	50	140
กอง 2	กิจกรรม 1	สูง	100	60	50	210
	กิจกรรม 2	ปานกลาง	90	50	-	140
	กิจกรรม 3	ปานกลาง	100	60	-	160
กลุ่มงาน 1	กิจกรรม 1	สูง	100	60	50	210
	กิจกรรม 2	สูง	110	70	60	240
กลุ่มงาน 2	กิจกรรม 1	สูง	110	70	60	240
	กิจกรรม 2	สูง	100	60	50	210
ศูนย์	กิจกรรม 1	ต่ำ	-	-	80	80
สำนักงาน	กิจกรรม 2	ปานกลาง	-	90	50	140
สำนักงานเขต 1		สูง	100	-	-	100
สำนักงานเขต 2		ปานกลาง	-	100	-	100
สำนักงานเขต 3		ปานกลาง	-	100	-	100
สำนักงานเขต 4		ต่ำ	-	-	100	100
สำนักงานเขต 5		สูง	100	-	-	100
รวมจำนวนคนวันที่ใช้ในการตรวจสอบ			910	900	900	2,710

3. วางแผนการตรวจสอบประจำปี

เมื่อได้จัดทำแผนการตรวจสอบระยะยาว ซึ่งมีระยะเวลาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 – 2549 เสร็จเรียบร้อยแล้ว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในจะต้องจัดทำแผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 โดยควรจัดทำให้สอดคล้องกับแผนการตรวจสอบระยะยาว ดังนี้

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบ

การกำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบในแผนการตรวจสอบระยะยาว เป็นการกำหนดเพียงกว้างๆ ว่า ภายในแผนการตรวจสอบระยะยาวหัวหน้าส่วนราชการจะทราบเรื่องอะไรบ้าง แต่การกำหนดวัตถุประสงค์ในแผนการตรวจสอบประจำปี ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าการตรวจสอบหน่วยงานและหรือกิจกรรมต่างๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 จะตรวจสอบเพื่อให้ทราบหรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การตรวจสอบในแผนการตรวจสอบระยะยาวด้วย ทั้งนี้ จากตัวอย่างแผนการตรวจสอบระยะยาวดังกล่าวข้างต้น สามารถกำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบในแผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ดังนี้

- 1) เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลและตัวเลขต่างๆ ทางด้านการเงิน การบัญชี และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจว่าเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีและนโยบายที่กำหนด
- 3) เพื่อสอบทานระบบการควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยรับตรวจว่าเพียงพอและเหมาะสม
- 4) เพื่อติดตามและประเมินผลการบริหารงานและการดำเนินงาน ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและบรรลุผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้งให้มีการบริหารจัดการที่ดี
- 5) เพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการได้ทราบปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา และสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์

3.2 กำหนดขอบเขตการตรวจสอบ

หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรรนำเรื่องต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในขอบเขตการตรวจสอบของปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ในแผนการตรวจสอบระยะยาวมาเป็นข้อมูลในการกำหนดขอบเขตการตรวจสอบในแผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ทั้งในเรื่องหน่วยงาน กิจกรรม และจำนวนคนวันที่ใช้ในการตรวจสอบ และกำหนดเพิ่มเติมในเรื่องระยะเวลาการตรวจสอบในแต่ละหน่วยงาน โดยระบุระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการตรวจสอบ และกำหนดรายชื่อผู้ตรวจสอบภายในที่รับผิดชอบตรวจสอบในแต่ละหน่วยงานไว้ด้วย ทั้งนี้ การกำหนดขอบเขตการตรวจสอบในแผนการตรวจสอบประจำปีอาจมีการปรับเปลี่ยนจากที่กำหนดในแผนการตรวจสอบระยะยาวได้ หากสถานการณ์ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ เช่น งบประมาณ นโยบายของรัฐบาล กระทรวงและกรม เป็นต้น ซึ่งตามตัวอย่างสมมติว่าสถานการณ์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ดังนั้น ขอบเขตการตรวจสอบในแผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 จึงควรกำหนดให้สอดคล้องกับขอบเขตการตรวจสอบในแผนการตรวจสอบระยะยาว ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ในหน้าที่ 82

3.3 กำหนดผู้รับผิดชอบและงบประมาณที่ใช้ในการตรวจสอบ

3.3.1 กำหนดผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ

แผนการตรวจสอบระยะยาวจะระบุเฉพาะจำนวนผู้ตรวจสอบภายในที่มีอยู่ทั้งหมดเท่านั้น แต่ในแผนการตรวจสอบประจำปี ผู้ตรวจสอบภายในควรรายชื่อผู้ตรวจสอบภายในที่ใช้การตรวจสอบทั้งหมด และหากแยกเป็นสายตรวจต่างๆ ก็ควรแยกรายชื่อตามสายตรวจด้วย ทั้งนี้ ตามตัวอย่างในแผนการตรวจสอบระยะยาวได้ระบุว่าจะใช้ผู้ตรวจสอบภายในจำนวน 4 คน ประกอบด้วยหัวหน้า 1 คน และเจ้าหน้าที่ 3 คน ดังนั้น แผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 จึงควรกำหนดให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ผู้ตรวจสอบภายในทั้ง 4 คน ดังกล่าวมีชื่อ นามสกุล และระดับตำแหน่งอะไรบ้าง ซึ่งสมมติว่าให้มีรายชื่อและระดับตำแหน่ง ดังนี้

1) นางเที่ยงธรรม	ปัญญาดี	หัวหน้าผู้ตรวจสอบภายใน
2) นางสาวคคี	จิตตั้งมั่น	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 7 ว.
3) น.ส.คำนึ่งนิจ	ตั้งเจริญ	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 6 ว.
4) น.ส.รุ่งอรุณ	พากเพียร	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 6 ว.

โดยไม่แยกเป็นสายตรวจ เนื่องจากผู้ตรวจสอบภายในมีจำนวนน้อย ไม่เหมาะสมที่จะจัดเป็นสายตรวจไว้

3.3.2 กำหนดงบประมาณที่ใช้ในการตรวจสอบ

แผนการตรวจสอบระยะยาวจะระบุงบประมาณที่จะใช้ในการตรวจสอบในแต่ละปี พร้อมทั้งแยกด้วยว่าในแต่ละปีจะประกอบด้วยรายการอะไรบ้าง แต่ไม่ได้แสดงรายละเอียดหรือวิธีการคำนวณในแต่ละรายการไว้ ทั้งนี้ แผนการตรวจสอบประจำปี จึงควรกำหนดว่าจะใช้งบประมาณรายการอะไรบ้าง และแต่ละรายการมีรายละเอียดและวิธีการคำนวณอย่างไร ซึ่งตามตัวอย่างในแผนการตรวจสอบระยะยาวได้สมมติว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ผู้ตรวจสอบภายในจะใช้งบประมาณ 2 รายการ คือ รายการค่าใช้จ่ายเดินทาง จำนวน 121,000 บาท และรายการค่าอบรม/สัมมนา จำนวน 6,000 บาท ดังนั้น แผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 จึงสมมติว่า งบประมาณแต่ละรายการดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

1) รายการค่าใช้จ่ายเดินทาง จะเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับเดินทางไปตรวจสอบสำนักงานเขต 1 และ 5 โดยแต่ละสำนักงานเขตมีระยะเวลาตรวจสอบ 50 วัน และใช้ผู้ตรวจสอบภายใน 2 คน ซึ่งค่าใช้จ่ายเดินทางดังกล่าว จะประกอบด้วย ค่าเบี้ยเลี้ยงจำนวน 36,000 บาท ค่าที่พักจำนวน 80,000 บาท และค่าพาหนะจำนวน 5,000 บาท ซึ่งได้แสดงวิธีการคำนวณไว้ด้วย

2) รายการค่าอบรม/สัมมนา จะเป็นค่าสัมมนาของผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งจะส่งไปอบรมในเรื่อง Assessing Risk : A Better Way to Audit ของสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย โดยมีค่าใช้จ่ายในการสัมมนาประมาณ 6,000 บาท

3.4 จัดทำแผนการตรวจสอบประจำปี

เมื่อได้กำหนดเรื่องต่าง ๆ ตามข้อ 3.1 – 3.3 เรียบร้อยแล้ว ลำดับถัดไป ควรนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้แล้วดังกล่าว มาจัดทำแผนการตรวจสอบประจำปี ซึ่งสามารถจัดทำได้ตามหน้าที่ 79 – 82

หน่วยตรวจสอบภายใน กรม ก.
แผนการตรวจสอบประจำปี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลและตัวเลขต่างๆ ทางด้านการเงิน การบัญชี และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจว่าเป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีและนโยบายที่กำหนด
3. เพื่อสอบทานระบบการควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยรับตรวจว่าเพียงพอและเหมาะสม
4. เพื่อติดตามและประเมินผลการบริหารงานและการดำเนินงาน ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและบรรลุผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้งให้มีการบริหารจัดการที่ดี
5. เพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการได้ทราบปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์

ขอบเขตการตรวจสอบ

หน่วยรับตรวจและกิจกรรมการที่จะตรวจสอบ มีดังนี้

1. กลุ่มงาน 1
  - กิจกรรม 1
  - กิจกรรม 2
2. กลุ่มงาน 2
  - กิจกรรม 1
  - กิจกรรม 2
3. กอง 2
  - กิจกรรม 1
  - กิจกรรม 2

- กิจกรรม 3

4. สำนักงานเขต 1

5. สำนักงานเขต 5

(รายละเอียดขอบเขตการตรวจสอบ ปรากฏตามเอกสารแนบในหน้าที่ 82)

ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ

นางเที่ยงธรรม ปัญญาดี	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 8 (หัวหน้าผู้ตรวจสอบภายใน)
นางสามัคคี จิตตั้งมั่น	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 7 ว.
น.ส. คำนึ่งนิจ ตั้งเจริญ	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 6 ว.
น.ส. รุ่งอรุณ พากเพียร	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 6 ว.

งบประมาณ

งบประมาณที่จะใช้ในการตรวจสอบประกอบด้วยรายการของงบดำเนินการ
ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายเดินทาง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 วางแผนตรวจสอบสำนักงานเขต 1 และ 5 โดยในแต่ละสำนักงานเขตจะใช้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในตรวจสอบจำนวน 2 คน และใช้เวลาตรวจสอบ 50 วัน ดังนั้น จึงต้องใช้งบประมาณและประมาณค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ดังนี้

1.1 ค่าเบี้ยเลี้ยง	= 36,000 บาท
(180 บาท/คน/วัน X 2 คน X 50 วัน X 2 ครั้ง)	
1.2 ค่าที่พัก	= 80,000 บาท
(800 บาท/ห้อง/วัน X 1 ห้อง X 50 วัน X 2 ครั้ง)	
1.3 ค่าพาหนะ	= 5,000 บาท
(2,500 บาท/ครั้ง X 2 ครั้ง)	
รวม	= <u>121,000 บาท</u>

2. ค่าอบรม/สัมมนา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 วางแผนให้ผู้ตรวจสอบภายในได้ไปสัมมนา เรื่อง Assessing Risk : A Better Way to Audit ของสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย โดยมีค่าใช้จ่ายในการสัมมนา 6,000 บาท

ลงชื่อ.....ผู้เสนอแผนการตรวจสอบ
(นางเที่ยงธรรม ปัญญาดี)
หัวหน้าผู้ตรวจสอบภายใน

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติ
(นายพรชัย บริบูรณ์)
อธิบดีกรม ก

ตัวอย่าง

แนวทางการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน

โจทย์

สืบเนื่องจากตัวอย่างที่แล้ว มีข้อสมมติเพิ่มเติมดังนี้

1. กอง 2 กิจกรรม 2 หมายถึง กองพัสดุ งานจัดซื้อครุภัณฑ์
2. จากการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมพบความเสี่ยงเกี่ยวกับงานจัดซื้อครุภัณฑ์ที่สำคัญดังนี้
  - 2.1 กระบวนการและวิธีการทำงาน
    - การจัดซื้อครุภัณฑ์มาจากความต้องการของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งไม่มีการสำรวจความต้องการของหน่วยงานต่างๆ ไว้ล่วงหน้า
    - ระบบพัสดุ จะมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-procurement) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 จำนวน 2 รายการ
  - 2.2 แผน-ผลการปฏิบัติงาน
    - มีการปรับแผนการปฏิบัติงานของปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 จำนวน 3 ครั้งต่อปี
    - ผลการปฏิบัติงานของปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 เป็นไปตามแผนร้อยละ 60
  - 2.3 การจัดการฐานข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงาน
    - มีการจัดเก็บข้อมูลในระบบ Manual ซึ่งยังไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าที่ควร
  - 2.4 ระบบการควบคุมภายใน
    - มีระบบการควบคุมภายในที่จัดทำเป็นเอกสาร แต่บุคลากรในกองไม่ทราบและไม่ได้ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในดังกล่าว
    - ผลการประเมินระบบการควบคุมภายในที่ผ่านมาของผู้ตรวจสอบภายในพบว่า ขั้นตอนการวางแผนและขั้นตอนการจัดซื้อยังไม่รัดกุมเท่าที่ควร
  - 2.5 การตรวจสอบของผู้ตรวจสอบ
    - ตรวจสอบครั้งสุดท้ายเมื่อต้นปีที่แล้ว โดยตรวจสอบด้านการเงินการบัญชีและการปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องเท่านั้น
    - ข้อตรวจพบมีสาระสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและส่วนใหญ่เป็นเรื่องการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบพัสดุฯ

แนวทางการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน

เมื่อแผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการเรียบร้อยแล้ว หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรมอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในตรวจสอบหน่วยงานและกิจกรรมตามที่ได้ระบุไว้ในแผนการตรวจสอบประจำปี ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในควรจัดทำแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบหน่วยงานและกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย โดยขอยกตัวอย่างเฉพาะแนวทางการจัดทำแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบกอง 2 กิจกรรม 2 ซึ่งหมายถึง กองพัสดุ งานจัดซื้อครุภัณฑ์ ดังนี้

1. กำหนดประเด็นการตรวจสอบ

ผู้ตรวจสอบภายในควรรำนำกิจกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบมาวางแผนการปฏิบัติงาน โดยเบื้องต้นควรกำหนดประเด็นการตรวจสอบ ซึ่งจะได้จากการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับงานจัดซื้อครุภัณฑ์และหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามตัวอย่างได้สมมติข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเสี่ยงที่สำคัญของงานจัดซื้อครุภัณฑ์ ซึ่งสรุปผลการสำรวจได้ว่า งานจัดซื้อครุภัณฑ์มีความเสี่ยงที่สำคัญที่จำเป็นต้องตรวจสอบใน 2 ประเด็น คือ การจัดซื้อครุภัณฑ์อาจปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบพัสดุฯ และการจัดซื้อครุภัณฑ์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่เท่าที่ควร ดังนั้น จึงสามารถกำหนดประเด็นการตรวจสอบได้ดังนี้

- 1) การปฏิบัติตามระเบียบพัสดุฯ ในเรื่องการจัดซื้อครุภัณฑ์
- 2) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ตามแผนการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์

2. กำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน

เมื่อผู้ตรวจสอบภายในได้กำหนดประเด็นการตรวจสอบของงานจัดซื้อครุภัณฑ์แล้ว ลำดับต่อไป ผู้ตรวจสอบภายในควรรำนำวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบงานจัดซื้อครุภัณฑ์ตามประเด็นการตรวจสอบที่กำหนดไว้ เพื่อให้ทราบว่าตามประเด็นการตรวจสอบดังกล่าว จะตรวจสอบเพื่อให้ทราบหรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง ดังนั้น ตามตัวอย่างประเด็นการตรวจสอบตามข้อ 1. สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบงานจัดซื้อครุภัณฑ์ได้ดังนี้

- 1) เพื่อให้ทราบว่าการจัดซื้อครุภัณฑ์เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อให้ทราบว่าการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนฯ
- 3) เพื่อให้ทราบว่าระบบการควบคุมภายในด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่กำหนดไว้สามารถควบคุมความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อครุภัณฑ์ได้ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด
- 4) เพื่อทราบถึงผลกระทบและสาเหตุของการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง หรือไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์
- 5) เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคและปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพ

3. กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน

หลังจากที่ผู้ตรวจสอบภายในได้กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบงานจัดซื้อครุภัณฑ์ตามข้อ 2. เรียบร้อยแล้ว ลำดับต่อไป ผู้ตรวจสอบภายในควรกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบงานจัดซื้อครุภัณฑ์ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยขอบเขตการปฏิบัติงาน ควรประกอบด้วยว่าจะตรวจสอบอะไรบ้างและเป็นจำนวนเท่าใด จะใช้เวลาตรวจสอบกี่วันและเมื่อใด รวมทั้งผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบมีผู้ใดบ้าง ซึ่งตามตัวอย่างสามารถกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบงานจัดซื้อครุภัณฑ์ได้ดังนี้

1) เรื่องที่จะตรวจสอบ เช่น

1.1) แผน-ผลการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ปี 2546 และแผนการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ปี 2547

1.2) กระบวนการจัดซื้อครุภัณฑ์ของปี 2546 ที่ไม่เป็นไปตามแผนฯ ทุกรายการ

1.3) ระบบการควบคุมภายในด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์

เป็นต้น

2) ระยะเวลาและผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ

ตามแผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 กำหนดให้ใช้เวลาตรวจสอบกองพัสดุ (กอง 2) จำนวน 290 คนวัน โดยให้เริ่มตรวจสอบตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2547 เป็นต้นไป และมีผู้รับผิดชอบตรวจสอบ 4 คน ทั้งนี้ กองพัสดุดังกล่าวประกอบด้วย

งานจัดซื้อครุภัณฑ์ (กิจกรรม 2) ซึ่งกำหนดให้ใช้เวลาตรวจสอบ 90 คนวัน ตามตัวอย่าง สมมติว่าหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในได้มอบหมายให้นางสามัคคี จิตตั้งมั่น และ น.ส.รุ่งอรุณ พากเพียร เป็นผู้ตรวจสอบงานจัดซื้อครุภัณฑ์ของกองพัสดุ ดังนั้น แผนการ ปฏิบัติงานตรวจสอบกองพัสดุดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ จึงควรกำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบ ไว้ 45 วันทำการ (2 คน X 45 วันทำการ = 90 คนวัน) โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน – 2 สิงหาคม 2547 (ในช่วงเวลาที่ตรวจสอบดังกล่าวมีวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ รวม 18 วัน) และมีผู้รับผิดชอบตรวจสอบ คือ นางสามัคคี จิตตั้งมั่น และ น.ส.รุ่งอรุณ พากเพียร

4. กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน

เมื่อกำหนดประเด็นการตรวจสอบ วัตถุประสงค์และขอบเขตในการปฏิบัติงานตรวจสอบ กองพัสดุ งานจัดซื้อครุภัณฑ์ ตามข้อ 1 – 3 แล้ว ลำดับต่อไป ผู้ตรวจสอบภายในควรกำหนด แนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบกองพัสดุ งานจัดซื้อครุภัณฑ์ว่าจะตรวจสอบโดยเริ่มต้น จนถึงสิ้นสุดอย่างไร ภายใต้ขอบเขตการปฏิบัติงานที่กำหนด และจะต้องให้บรรลุ วัตถุประสงค์และครอบคลุมประเด็นการตรวจสอบที่ตั้งไว้ด้วย รวมทั้งควรกำหนดให้ได้ว่า จะตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานและข้อเท็จจริงใน 5 เรื่อง ดังนี้

- 1) สิ่งที่จะเป็น (Criteria) มีกฎหมาย ระเบียบ และระบบการควบคุมภายใน อะไรบ้าง ที่กำหนดเกี่ยวกับการจัดซื้อครุภัณฑ์
- 2) สิ่งที่เป็นอยู่ (Condition) สภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับงานจัดซื้อครุภัณฑ์ที่เป็นอยู่ เป็นอย่างไรบ้าง
- 3) ผลกระทบ (Effects) มีผลกระทบหรือผลเสียหยาอะไรบ้างที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้น หากสภาพการดำเนินงานจัดซื้อครุภัณฑ์ที่เป็นอยู่จริงแตกต่างจากที่กฎหมาย ระเบียบ และ ระบบการควบคุมภายในกำหนดไว้ (สิ่งที่เป็นอยู่แตกต่างจากสิ่งที่จะเป็น)
- 4) สาเหตุ (Cause) มีสาเหตุสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้สภาพการดำเนินงานจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่เป็นอยู่จริงแตกต่างจากที่กฎหมาย ระเบียบ และระบบการควบคุมภายในกำหนดไว้
- 5) ข้อเสนอแนะ (Recommendation) มีแนวทางการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานจัดซื้อ ครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบการควบคุมภายใน หรือให้มีการ ดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอย่างไรบ้าง

ทั้งนี้ ตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบกองพัสดุ งานจัดซื้อครุภัณฑ์ ได้แสดงไว้ ในหน้าที่ 90 – 91

5. จัดทำแผนการปฏิบัติงาน

เมื่อได้กำหนดเรื่องต่าง ๆ ตามข้อ 1 - 4 เรียบร้อยแล้ว ลำดับถัดไป ควรนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้แล้วดังกล่าว มาจัดทำแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบกองพัสดุ งานจัดซื้อครุภัณฑ์ ซึ่งสามารถจัดทำได้ตามหน้าที่ 89 - 91

หน่วยตรวจสอบภายใน แผนการปฏิบัติงาน

หน่วยรับตรวจ กองพัสดุ

กิจกรรมที่ตรวจสอบ งานจัดซื้อครุภัณฑ์

ประเด็นการตรวจสอบ

1. การปฏิบัติตามระเบียบพัสดุฯ ในเรื่องการจัดซื้อครุภัณฑ์
2. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ตามแผนการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์

วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน

1. เพื่อให้ทราบว่า การจัดซื้อครุภัณฑ์เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อให้ทราบว่า การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนฯ
3. เพื่อให้ทราบว่า ระบบการควบคุมภายในด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่กำหนดไว้สามารถควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อครุภัณฑ์ได้ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด
4. เพื่อทราบถึงผลกระทบและสาเหตุของการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง หรือไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์
5. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคและปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการปฏิบัติงาน

1. ตรวจสอบแผน-ผลการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ปี 2546 และแผนการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ปี 2547
2. ตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อครุภัณฑ์ของปี 2546 ที่ไม่เป็นไปตามแผนฯ ทุกรายการ
3. สอบทานระบบการควบคุมภายในด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์

ฯลฯ

จำนวนวันในการตรวจสอบ 45 วันทำการ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน - 2 สิงหาคม 2547

ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ

1. นางสาวคศิ จิตตั้งมั่น
2. น.ส.รุ่งอรุณ พากเพียร

แนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบ

วิธีการตรวจสอบ	ชื่อผู้ตรวจสอบ	วันที่ ตรวจสอบ	รหัสกระดาษ ทำการ
1. ศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อครุภัณฑ์ โดยขอจากกองพัสดุหรือ website ที่เกี่ยวข้อง	นางสามัคคี จิตตั้งมั่น	1 – 2 มิ.ย. 47	
2. ศึกษาแผน-ผลการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ สอบถามและสังเกตการณ์การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ พร้อมทั้งจัดทำ Flowchart เกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อครุภัณฑ์ และหารือกับหน่วยรับตรวจ	น.ส.รุ่งอรุณ พากเพียร	1 – 4 มิ.ย. 47	
3. ศึกษาและทำความเข้าใจกับหน่วยรับตรวจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่หน่วยรับตรวจกำหนด	นางสามัคคี จิตตั้งมั่น	3 – 7 มิ.ย. 47	
4. ตรวจสอบแผนปฏิบัติการจัดซื้อครุภัณฑ์ว่าจัดทำเหมาะสมและเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ - ขั้นตอนการจัดทำแผนฯ - ขั้นตอนการจัดซื้อ ระยะเวลาจัดซื้อ และความเหมาะสมของปริมาณจัดซื้อ - ความเหมาะสมของระยะเวลาการจ่ายชำระให้เจ้าหน้าที่	น.ส.รุ่งอรุณ พากเพียร	7 – 22 มิ.ย. 47	
๑๗๑	น.ส.รุ่งอรุณ พากเพียร		
5. ตรวจสอบว่าผลการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์เป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนดหรือไม่ ในกรณีที่ผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนฯ ให้หาข้อเท็จจริงว่าเกิดจากสาเหตุใด และมีผลกระทบอย่างไรบ้าง โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และสังเกตการณ์การปฏิบัติงาน	นางสามัคคี จิตตั้งมั่น	8 – 10 มิ.ย. 47	
6. สอบทานกระบวนการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่จัดทำเป็น Flowchart ตามข้อ 2 ว่าเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องหรือไม่			

วิธีการตรวจสอบ	ชื่อผู้ตรวจสอบ	วันที่ ตรวจสอบ	รหัสกระดาษ ทำการ
7. สอบทานกระบวนการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนฯ ว่าเกิดจากขั้นตอนใดของกระบวนการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่กำหนดไว้ และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง โดยเปรียบเทียบสอบถาม สัมภาษณ์และสังเกตการณ์การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์	นางสามัคคี จิตตั้งมั่น	11 – 22 มิ.ย. 47	
8. สอบทานระบบการควบคุมภายในด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ว่ารัดกุมเพียงพอ และสามารถลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ และควรมีการเพิ่มหรือลดการควบคุมหรือไม่ และในเรื่องใด	นางสามัคคี จิตตั้งมั่น	23 มิ.ย.47 ถึง 6 ก.ค. 47	
9. สังเกตการณ์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อครุภัณฑ์ว่าได้ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดหรือไม่ อย่างไร หากเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด ให้หาสาเหตุว่าเกิดจากอะไร มีผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านใดและมีแนวทางแก้ไขอย่างไร	น.ส.รุ่งอรุณ พากเพียร		
10.สรุปปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่างๆ ที่ได้จากการตรวจสอบทั้งหมด	นางสามัคคี จิตตั้งมั่น		
11.ขยายผลการตรวจสอบ เพื่อให้ได้หลักฐานเพิ่มเติมตามที่ต้องการ	น.ส.รุ่งอรุณ พากเพียร	7 ก.ค.47 ถึง	
12.ประชุมกับหน่วยรับตรวจ	” ”	2 ส.ค.47	
13.สรุปและร่างรายงานผลการปฏิบัติงาน	” ”		

สรุปผลการตรวจสอบ	ผู้จัดทำ..... วันที่..... ผู้สอบทาน..... วันที่.....
--	---

รายนามคณะกรรมการพัฒนาระบบงานตรวจสอบภายในภาครัฐ

-
1. ดร.สมชัย	ฤชุพันธุ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
2. ศ.ประพันธ์	ศิริรัตน์ธารง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
3. นายทำนุ	ธรรมมงคล	ประธานคณะกรรมการ
4. ผศ.ดร.ประวิตร	นิลสุวรรณากุล	กรรมการ
5. ดร.ศุภมิตร	เดชะมนตรีกุล	กรรมการ
6. นายขจรศักดิ์	อุทธาสิน	กรรมการ
7. นายศักดิ์	เอื้อชูเกียรติ	กรรมการ
8. รศ.สุนา	สิทธิเลิศประสิทธิ์	กรรมการ
9. นางเต็มดวง	สายหอม	กรรมการ
10. ผู้อำนวยการสำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน		กรรมการ
11. ผู้อำนวยการกลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน		กรรมการและเลขานุการ
12. น.ส.พรวิไล	เดชอมรชัย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
13. นางสุรีพร	ศิริขันตยกุล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
14. นางวิภา	ชัยนาภาพงษ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บรรณานุกรม

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2542

ของกระทรวงการคลัง

มาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการ

ของกรมบัญชีกลาง

แนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ

ของกรมบัญชีกลาง

แนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในภาคราชการ

ของกรมบัญชีกลาง

มาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน

ของสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย

แนวทางการปฏิบัติการตรวจสอบภายใน ฉบับปรับปรุงใหม่

ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การตรวจสอบและการควบคุมภายใน

ของ อุษณา ภัทรมนตรี

คู่มือการตรวจสอบ : หลักการและวิธีปฏิบัติ

ของ เจริญ เจษฎาวัลย์

Standards for the Professional Practice of Internal Auditing, 2001

ของ The Institute of Internal Auditors

Practice Advisories for Attribute Standards

ของ The Institute of Internal Auditors